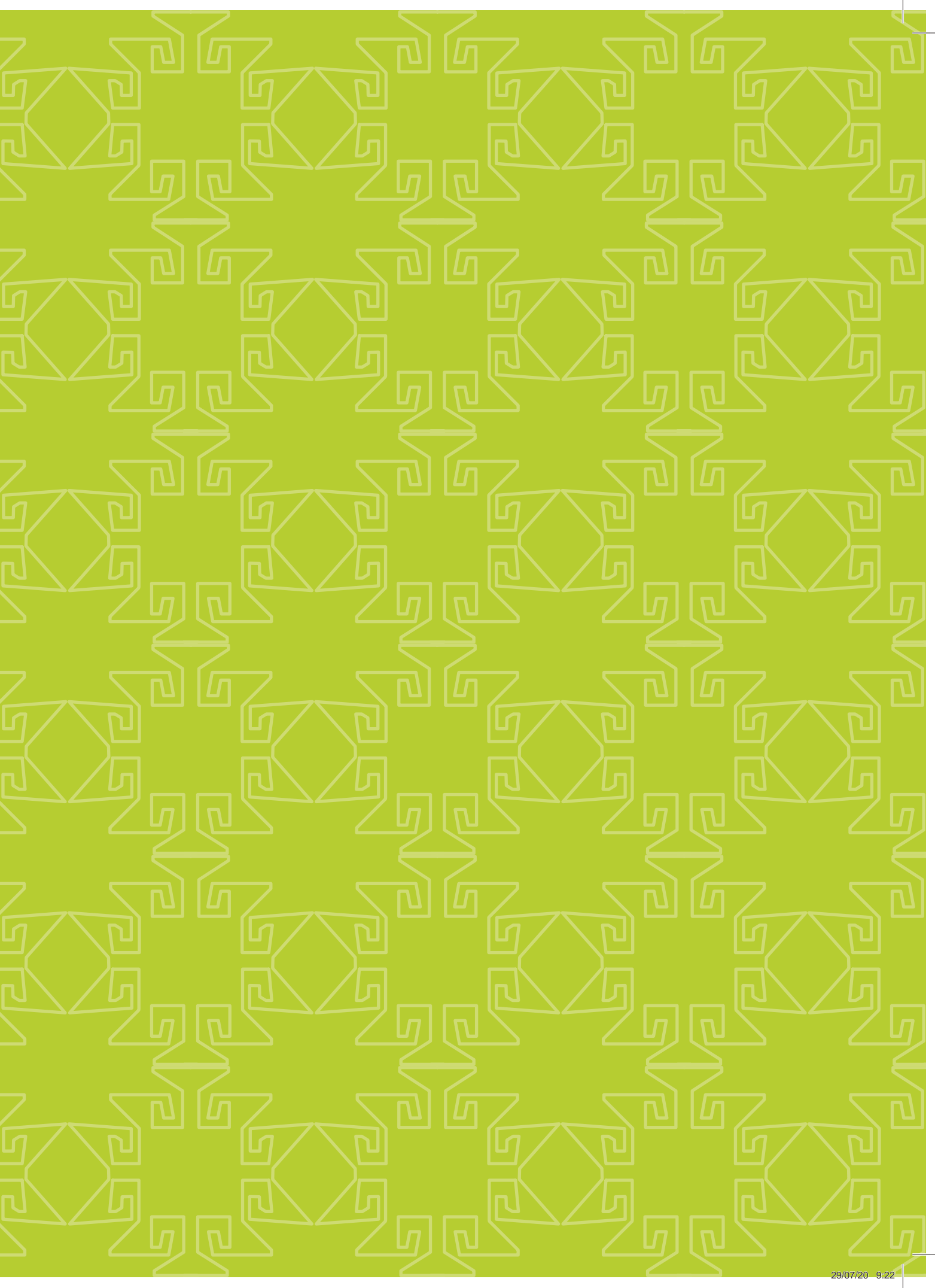

1

U'UAN GA'N GU ALHII O'DAM

MA'N OIHA' JIM

O'D'ADAM AD'ADAM

BAJA
CALIFORNIA

SONORA

CHIHUAHUA

COAHUILA

BAJA
CALIFORNIA
SUR

SINALOA

DURANGO

ZACATECAS

AGUASCALIENTES

NAYARIT

JALISCO

MICHOACÁN

COLIMA

NUEVO LEÓN

TAMAULIPAS

SAN LUIS
POTOSÍ

GUANAJUATO

QUERÉTARO

HIDALGO

ESTADO
DE MÉXICO

TLAXCALA

MORELOS

PUEBLA

VERACRUZ

GUERRERO

OAXACA

CAMPECHE

YUCATÁN

QUINTANA
ROO

TABASCO

CHIAPAS

DIRECCIÓN ACADÉMICA:

Alicia Xochitl Olvera Rosas

AUTORÍA:

Miguel Ángel Recillas González
Elisa Vivas Zúñiga
Guillermina Duarte Hernández
Abraham Ramírez Solís
María Teodora González de la Cruz
Rafael Ramos Sosa
José Eleno Ríos González
Venancio de la Cruz Fructuoso
Sofía Cumplido Aguilar
Elpidio Reyes Flores
Emiliano Gurrola Flores
Eleno de la Rosa Solís
Clara Soto Aguilar
Ángela Sol Solís Martínez
Ma. Inocencia Reyes Flores
Zenón Ramos González
Espiridión Rodríguez Salvador
Santos Galindo Mendoza

CONCEPTO GRÁFICO:

Artes de México y del Mundo S.A de C.V

ILUSTRACIÓN DE LA PRIMERA PÁGINA:

Marco Antonio Enciso Álvarez

SERVICIOS EDITORIALES:

Sociedad para el Desarrollo Educativo
Prospectiva S.A de C.V

FORMACIÓN:

Daniel Orozco Martínez

ILUSTRACIÓN:

Laura Mancilla (coordinación), Víctor Hugo Rojas,
Egnar García, Pamela Ocampo, Carlos Álvarez,
Guillermo Campanur, Le Yad, José de Santiago,
Bernardo Zavaleta Pérez, Edaín Arguijo

FOTOGRAFÍA:

© Scott & Emily (portada).
Banco de imágenes Shutterstock.

© Dirección General de Educación Indígena
Avenida Universidad 1200, piso 6,
cuadrante 10, ala sur,
Col. Xoco, C.P. 03330, Benito Juárez,
Ciudad de México.
Primera edición, 2018.
Primera reimpresión, 2019.
Segunda reimpresión, 2020.
ISBN: 978-607-8456-77-2

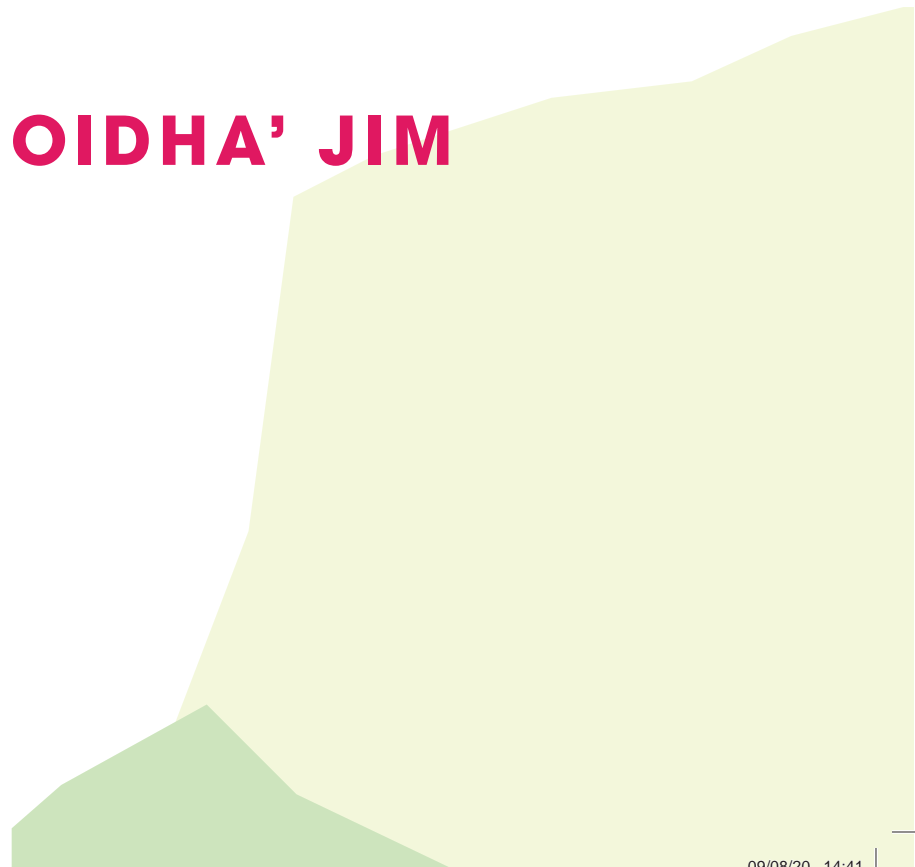
Impreso en México.
Distribución gratuita.
Prohibida su venta.

Reservados todos los derechos. Se prohíbe la
reproducción total o parcial de esta obra por
cualquier medio electrónico o mecánico sin
consentimiento previo y por escrito del titular
de los derechos.

O'DAM AU'DAM

U'UAN GA'N GU ALHII O'DAM

MA'N OIHA' JIM

NA JAX CHĪ' GU ALHII NA JAX CHĪ' GU ALHII

NA JAX CHĪ' GU ESKUEL

NA JĪ'K JIM

NA PAI' BAX

NA JIR PAI'KAM

GẼ' KII

NA TU' MI UA'ÑIX

Na jax ja'k jim

¿Jax ja'k tu'm gum u'uan nap bhaan tum mamtuxi'ñ? 8

Nañ jax chi' 11

Gu jiñ chuuku' 15

Jiñ ñi'ok o'dam 19

1. Jich mamti ich gio nach jich ñiño'ki'ñ 21

2. Guch gi'kora' gio guch jaaduñ 41

3. Nach chu' kua' 56

4. Jiñ pue'mlo gio na tu' jai'ch 71

5. Gi ñix 88

6. Gu sasoi' 101

7. Tu'tpulhik sapauk jiñ ki'am kam gio jai' pue'mlos 114

8. Gu piasta gio gu daañi' jiñ pue'mlo kam 130

9. Sapok gio gu ñi'ok titbi o'dam ki'n 144

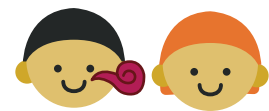
10. U'uan jum jikiakdam 158

¿JAX JAK TU'M GUM U'UAN NAP BHAAN TUM MAMTUXI'Ñ?

¡Jix bhaigif ap xi chigia' dhim u'uan o'dam!

Dhim u'uan mi chigia' ap dhi' na mi' tu jupxix na jax
mui' ji biix dhi' nap jik' tu' jax dhuñia'. Dhi' na mi jupxix
jum aagiñdha' nap jax jak tu juana', no' gok dif piam
ku gu' jikdif na pim xim a'agiñdha' na pim tu' jix mat.
Gio mi' jum aagiñdha' nap tu' tum mamtuxdha', no'
gu' nap tu a'ga, nap u'uanda' piam nap machia' gum
ñilok, gio jai' nap tu' jax dhuñia'.

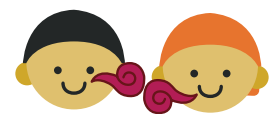
Dhi' na mi jupñix jum aagiñdha nap tu a'ga' gio nap
machia' na jax kai'ch.

Dhi' na mi jupñix mi'm aagiñ nap tu jikoidha' gio
nap tu ua'na' gu tu' na mim a'gada'

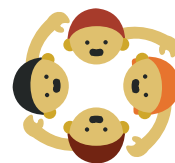
Nap jup duñia' ma'n biima'n gum jupabkam, na pim pui'
xi buada' na jax chum a'ga. Nach xich ñiniñ'nchuñda' gui'
na chich jup tu du na ba' jix bhai' bi'ya'

Na pim jup duñia' baik map gum jupabkam piam
jai' pup, ja'pna gui' na pui' xim buada'.

Na pim bixdhit jup duñia', na pim jax ja'k duñia' gio
nap a'ga' gu jiñkoi'ñ.

Na mi jim gu matda' gio nap tu'p duñia' nap ba' jix
bhai' machia' gum ñi'ok gio na jax jum u'uan.

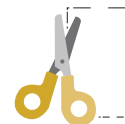
Na mui'kim jup jum bua nap ba' jix bhai' tu machia'
gu matda'.

Gui' nam tu' jax dhuñia' gu ma'n gio na gok jim.

Nap jup tu duñia' ki'n gu u'uan jum jikiakdam na mi
jim na pai' ju' dhim u'uan.

NAÑ JAX CHI'

Jix maatit niilñ iñ na jax jum u'uan nañ jax chi' gio nam jax chi' gu jai' a'alh

Jiñkuidha'ap biima'n gu mamtuxi'ñdham gu ilhich u'uan na pai' ua'ñich nap jax chi' gio ba' nap ti niirada' nam pai'dhuk bix xi bubuakia' gui' nam biipi' jimda' nap ba' ap bha ja'p bhi'spa' nap jax chi'

Xi chu a'ga ap xi niidhat nam tu' mim tikka

¿Tu' pich bhaan mat na pai' jim nap jax chi'?

¿Jax chu tatdat na pich pai'dhuk ti nap jax chi'?

Mi'p xi niilñdha' gu ilhi'ch u'uan nam makia' gu

mamtuxi'ñdham, am ga'ngada' na jaroi' mi dha na jax chi'

gio ba' ti nirimii mu jimii bha bhi'spa' na pai' jimmi

**Ja da'ndha' ap ki'n gu i'lhich u'uan ua'nix kam nap jax
chi' gio nam jax chi' gu jai' a'alh na pim map tum
mantuxi'n. Ya'nip ba' xi ja daasa'**

Añ ja'pni ti':

Gui' nach map tuch mantuxi'n ja'pni ti'am: _____

**Titbia' ap gu u'uan
nam mapka'n nam
jax chi' gu a'alh, ti
nirai ap nap
pai'dhuk mui' ji
titbia'**

U'uan na pai' jum a' nap jax chi'

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gu u'uan na bhaan jix maati' na pich pai' maaxir gio nap jir Meejikkam, dhi' pui' jir jum duukam na bix gu ja'tkam jir ja ga'n na tu' ya' tu jail'ch, ja'pna nam pai' tum duduadhi'n gio nam jimmida' na pai' tum mamtuxi'ndha'. Gu u'uan na bhaan jix maati' nam ji'kim jam sisxia' na ba' cham pik tu jam al'jida' gio ba' gu u'uan ta'm na daaxix nat ji'x chu mat gu alhii mu na pai' tum mamtuxi'n. Dhi' baik u'uan ta'm bix mi jimda' nam jax chi' gu ja'tkam gio nam jax jum da'nsa.

Ja machia' ap dhi' u'uan biima'n gu mamtuxi'ndham

Xi ja tigia' ap gu baik u'uan, bixdhit apim xi chu gaaga' na pai' jim nam jax chi' gu a'alh dhi' u'uan ta'm

Maakam ja'k ap xi daasa' nap jax chi' binkam nap jax jum dan'sa dai nap xi chigii dhi baik u'uan

**A'N NA BHAAN IX MAAT'I'G NAT
PAI TAM MAAXIR**

GE'GER KII
MEEJIKKAM

KORIAN

Gg' kii korian	Munisip	Pai' kio	Jurkartam	U'uan	U'uan na bhaan jix chumati'	Jir tu' da'	Nat pai' dhuk jum dai
DAAXIX							
Na jax chi': ROSARIO SÁNCHEZ GÓMEZ					Jir tu'		UBII
Ya'p jum duu duakam:							
Nat pai' dhuk gii: 10/O2/2013							
Nat pai' dhuk gii': KORIAN, KORIAN							

**SISTEMA EDUCATIVO NACIONAL
REPORTE DE EVALUACIÓN**

**1º GRADO ESCOLAR DE EDUCACIÓN PRIMARIA INDÍGENA
CICLO ESCOLAR**

DATOS DEL (DE LA) ALUMNO (A)		
SANCHEZ	GÓMEZ	ROSARIO
PRIMER APELLIDO	SEGUNDO APELLIDO	NOMBRE (S)
DATOS DE LA ESCUELA		
NOMBRE DE LA ESCUELA	GRUPO	TURNO
LOCALIDAD	MUNICIPIO	REGIÓN

El (la) maestro (a) registrará las calificaciones y los promedios que se generen de las evaluaciones por asignatura, grado escolar o nivel educativo y se expresarán con un número truncado a décimos.

ASIGNATURA	BIMESTRES	PROMEDIO FINAL
Español		
Lengua Indígena		
Matemáticas		
Exploración de la Naturaleza y sociedad		
Formación cívica y ética		
Educación Física		
Educación Artística		
Inasistencias		
Marque si el aprendizaje se encuentra en riesgo	○ ○ ○ ○ ○	

**U'UAN NA PAI'X MAAT !' NA J !'KIM JIMIA'
NA PAI' TUM DUDUADHI'N**

NAÑ JAX CHI': ROSARIO SÁNCHEZ GÓMEZ

GI A'LHII U'BI KAM K'ID GI A'LHII CHICHIA'UDH KAM NAM BATANDIR MUI
JIMM! NAM BA' XITAM MAKAU A'BUD.
A'N NA PAI' IX MAAT'I'G NAM MIT J'KIM AM SIXSIA.

Tu a'ga' ap ja bim gu a'alh gio gu mamtuxi'ndham na jax dhuukat jich a'm jum a' am dhi' u'uan

GU JIÑ CHUUKU'

Jix mat iñ na jax chi' bixkap guñ chuku'

Jix bhai'p xi kaiya' dhi kantar

GUÑ CHUUKU'

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

Guñ mo' ja'pni ja'k xim
bua: ma'n, gok, baik

Guñ mo' ja'pni ja'k xim
bua: ma'n, gok, baik.

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

Guñ ñoonob ja'pni xim bua:
ma'n, gok, baik

Guñ ñoonob ja'pni ma'n,
gok, baik.

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

Ti'gia'ich guch chuuku', na
joidham tu'm

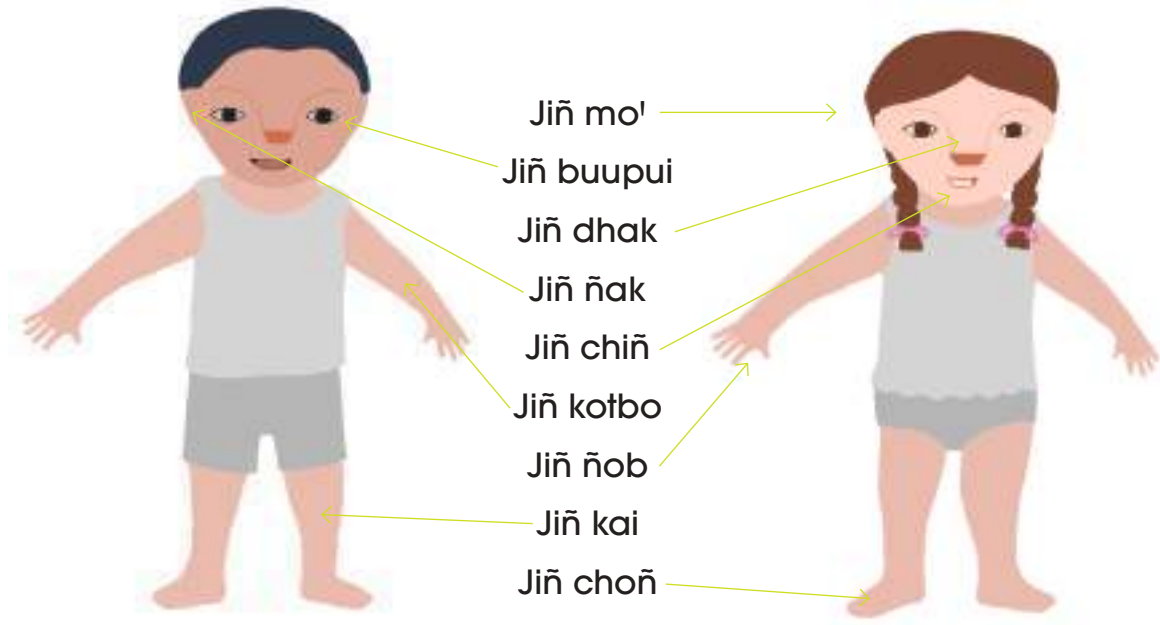
Guñ chooton ja'pni: ma'n,
gok, baik

Guñ chooton ja'pni:
ma'n, gok, baik.

Titbia'ap na jax chi ti' bixkap gum tuuku'

O'dam ñi'ok ki'n ja'pni ja'k jum tiiti' bixkap guñ chuuku'

Xi kaiya'ap gum mantuxi'ñdham gio nap xi joiñdha' gum tuuku' na jax chu'm aaga'

Tu jiñkoidha'ap biima'n gum mantuxi'ñdham gio nap pui' xi kai'chdha' dilh

Mi'p xi chu ua'na' na jax ja'k jir am

Bia'iñ guñ mo'
 Gok añ chu buupui
 Tu dak iñ
 Gok añ chu naanak
 Tu chiñ iñ
 Gok añ chu koktopo
 Gok añ chu noonob
 Gok añ chu kaakai
 Gok añ chu tooton

Bia'iñ guñ _____
 Gok añ chu _____
 Tu _____
 Gok añ _____
 Tu _____
 Gok añ chu _____
 Gok añ chu _____
 Gok añ chu _____
 Gok añ chu _____

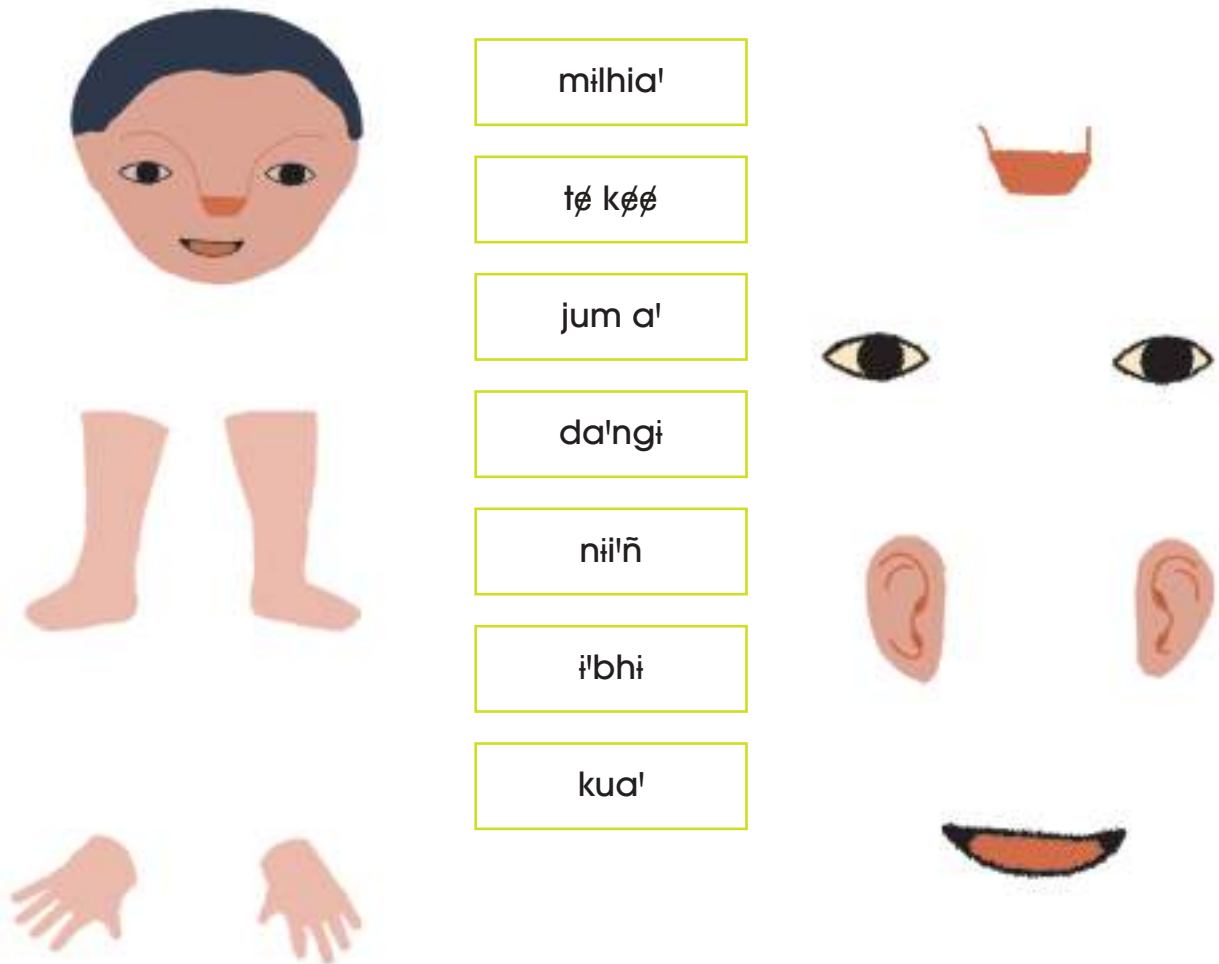

Tu jiñkoidha'ap biima'n gu mamtuxi'ñdham gio nap tu a'ga'

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Nach pai' dhuk o'dam ki'n tiiti'nda' bixkap gu tuuku' jix maati'ka' na jaro'i mim a'ga na jir jaro'i'ga'n piam nam jir ji'k, pui' na jax: guñ mo', gum mo', ma'n gu mo', gok gu tooton.

Ja da'ñchuda'ap nam jax chi' dhi' na mi' tu jupxix

¿Tu'p jax xi buada' na ji'k kap gum tuuku' ki'n?

**Gu jiñ chuuku' . Mi ja to'a' ap nam jax chi' bixkap gu
tuuku' nam pai' jir am ka'**

**Gok diñ apim titbia' na pim jix bhai' ja to'a' nam jax
chi'am bix kap gu tuuku'**

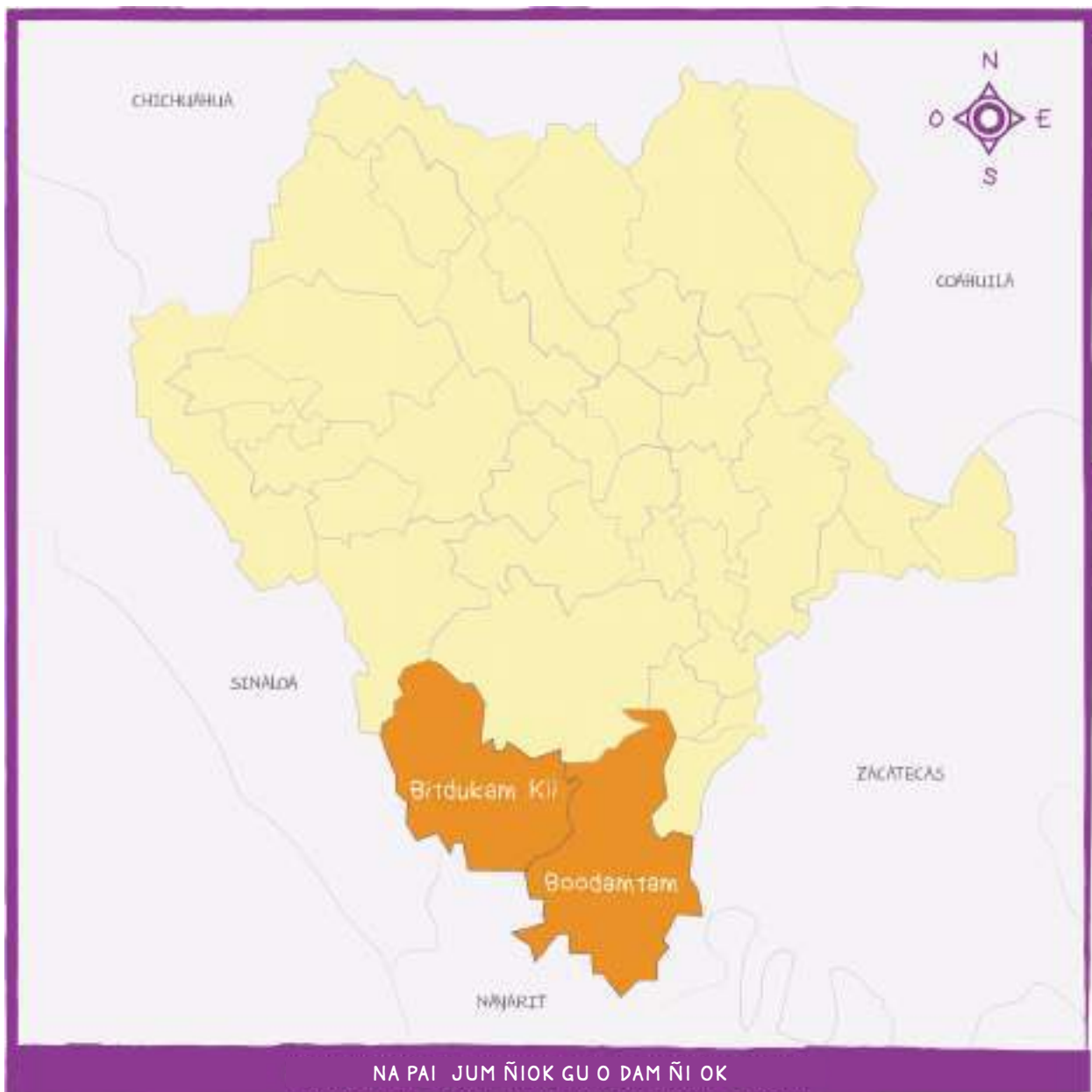

JIÑ ÑI'OK O'DAM

Jix chu mat iñ na pai' jum ñiok gu o'dam ñi'ok

“Tu” jiñkoidha' ap biima'n gu mamtuxi'ñdham dhi' u'uan gio nap mi' jojoidha' dhi' na mi' jupñix:

Guch ñi'ok ja'pni ti' o'dam ñi'ok dhi ñi'ok jum ñiok mu Boodamtam, Bitdukam kii, ya dhi Korian

Matgilhchuda' na jax chii'ti' nap pai' kio ,ya'p ba' xi ua'na':

Tu jiñkoidha' ap biima'n gu mantuxiñdham gio nap tu a'ga'

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Guch ñi'ok bajikdir ya' bax maati' na ji'x jir Meejik,
cham maati' nat ji'k oidha' bap duu,ma'n na jax jum
ñiok xib, nam ji'kkap oi'dha' Korian,pui' na ba' jir am
nach jix bhaji'jix matka' gio nach jix maati' u'uanda'
na gu' jix dha'rkam bhaan jix maati' nach jir
jaro'i'dha'.Guch ñi'ok ja'x pui'p jix kaidha' na jax gu
jai' ñi'ok Meejikkam gio na ji'x jir oi'ñga'n.

Jiñ ñi'ok o'dam. Xi bhi'xbhio'ka'ap dhi' nam pai' jupxix gu
a'alh nam pai' o'dam ki'n tu a'ga.

1. JICH MAMT† ICH GIO NACH JICH ÑIÑIO'KI'Ñ

Tu a' iñ nañ ya'p tu'i' gio nañ jix maati† tu ñio'ki'ñ bix aixim na
jax jum a'

Tu a'ga ap nap jax kai'chdha' no'p tu mattu'n nap jir jaroi'dha', gio nap jax tu ñio'ki'ñ piam nap jax ja iñubgi'ñ

¿Jax chu buada' am gu a'alh gui' nam jix maatit tu ñio'ki'ñ gio nam jix maatit tu iñubgi'ñ?

¿Ma'nim ap ba tu a' nap mi' tu'i'?

¿Jax am xi kai'chdha' gu a'alh nam pai'dhuk tu ñioki'ñdha' gio no' mit pai' ba ai?

Ja nii'ñdha' gio nap xi ja kēka' gu a'alh nam jax kai'chdha' no' mit pai' ba ai

NA JAX CHUM ÑIO'KI'Ñ GIO NA JAX CHUM INUBGI'Ñ

Tu a'ga' ap na pich jax chu kai

¿Jax chum ñio'ki'ñ?

¿Ji'kim jix bhai' nañ tu ñio'kdha'?

Tu ñio'kdha' ap gio nap xi chu a'nda' nap mi' tu'i' jabui gu jum chichiokim

Mi'p daasa' gu ñi'ok na pai' mai'ch, nañ jax xi kai'chdha' no'ñ chu ñio'ki'ñ

—! Xiïban!, añ ja'p ti' _____, ap
gi ¿jax chi'?

—iBhai'p xiïban! añ _____ ti'.

—Bach chigia' ich _____.

—Jø' bach chigia' ich _____.

Tu a'ga' ap gio ba' nap xi niñii'ñdha' na jax chum a'ga

Xi chu ñio'kdha' ap na jax chum ñio'ki'ñ

Gø' ki'n ap xi chu ñio'ki'ñdha' gio nax bhai' jim kaimaka'

Nap pui' duñia': Jum mamtuxdha' ap nap tu ñio'ki'ñdha' jabui gum jaaduñ

Xi chu nii'ñdha' gio xi chu a'ga ap no' bix aixim jai'ch nañ jax xi kai'chdha' no'ñich pai' ba ai gio nam jax jum ñio'ki'ñ jai' gu ja'tkam

¿Jaroo pui' ja'k jum ñio'ki'ñ am gio pa ja'p duk?

**Na jax chum ñio'ki'ñ o'dam tîr no' jir kapbuimok,
miaduk piam jurnik.**

—¡Xïiban ji xî'a'ñ! , añ
Tidoro tî'. ¿ap jax chi'?

—¡Bhai'p xïiban! , añ
Inosensia tî'.

—Xïiban gu miadukkam!,
añ Santus tî'. ¿ap jax chi'?

—¡Bhai'p xïiban!, añ
Yulanda tî'.

—¡Xïiban ji jurun!, añ
Prodensio tî' ¿ap jax chi'?

—¡Bhai'p xïiban!, añ Supia tî'

Tu a'ga' ap na pich chu' kai

Na jax chum ñio'ki'ñ ¿Bix aixim tum ñio'ki'ñ?

Xi chitbia' ap nap panas mi' pai' ba aiya' gio nap xi ja ñiokdha' tu'ka'm ji ja niidhat gu jagi'gir ja'tkam

- Na jax chum ñio'ki'ñ kapbuimok
- Na jax chum ñio'ki'ñ miaduk
- Na jax chum ñio'ki'ñ jurnik

Nap duñia': Xi ja ñio'ki'ñdha' ap gu jai' a'alh maakam ja'k kam mo gu kapbuimok, miaduk piam jurnik ja'tkam

Kaiya' ap gu mantuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Na tum ñio'ki'ñ gu o'dam ki'n, biipi' jum a' nam ba' ma tu a'ga'. Na gu' dhi' bhaan jix maati'ka' no'm jix chu a'gam. Dhi' na tum ñio'ki'n bix pui' ja'k bua am na ji'k ja'tkam ,gu o'dam pui'p bua am. Xiiban: jiñ chat, jiñ ñan, jix xix, jiñ xiku', jiñ kuuxi', jiñ o'kix, jiñ chatalh, jiñ kilhii, jiñ abuil. Xiiban ji xi'a'ñ, xiiban miadukkam, xiiban ji jurun , xiiban gor, xiiban apim, xiiban gor bix.

Mi'p ja daasa' gu ñi'ok na pai' mai'ch

<p>¡Xiïban ji xi'a'ñ! añ ja'p ti': _____ ¡_____! Añ ja'p ti' Alponso.</p>	<p>¡Xiïban gu miadukkam ! añ ja'p ti' _____</p>
<p>¡Xiïban ji jurun! Añ ja'p ti' _____ ¡_____! Añ ja'p ti' Juan.</p>	<p>¡Xiïban! Añ ja'p ti' _____ ¡_____! Añ ja'p ti' Jorki.</p>

Maaxik ap pui' xim buada' nam jax jum ñiño'ki'ñ jabui bix gu ja'tkam nam mi' tu oi'dha' nap pai' kio

Nap duñia': Pui' xi chu buada' nañ jax xi kail'chdha' no'pich pai' ba ai gio na pich jax mat nam jax ja'k jum ñio'ki'ñ gu ja'tkam nap pai' kio.

Ja jojoidha' ap gio nap tu a'ga' nam jax chu'm dhi' a'alh

Gu alhii ubii jix j̄imik	Gu alhii ubii jix x̄isik kuupam	Gu alhii ubii jix j̄imik	Gu alhii ubii jix x̄isik kuupam
Gu alhii ubii jix gi'ma	Gu alhii ubii jix xiñma' kuupam	Gu alhii ubii jix gi'ma	Gu alhii ubii jix xiñma' kuupam

Gu alhii chio'ñ jir irdich	Gu alhii chio'ñ jix x̄isik kuupam	Gu alhii chio'ñ jix x̄isik kuupam	Gu alhii chio'ñ jir irdich
Gu alhii chio'ñ jix dhuakam	Gu alhii chio'ñ jix xiñma' kuupam	Gu alhii chio'ñ jix xiñma' kuupam	Gu alhii chio'ñ jix dhuakam

**Mi'p xi matgilhchuda' nam jax chu'm bix dhi a'alh gio ba'
ma'n xi a'nda' na jax chu'm**

Tu a'ga' ap nap jax jum niil'ñ ap dilh gio nam iax chu'm au iai' a'alh

Añ ja'p ti' Si'ru , jir irdich iñ

Ap Malhia jix iika' ti niil'ñ

Ja kaiya' ap dhi ñi'ok ,xi chu a'ga ap ba' nap jax chu'm ap

Təb	Jix ñio'kim	Jix iika' ti niil'ñ
Jix joiñi'	Jix matda'	Jir jix bhai'kam
Jix jonbihli'	Jix chum mamtuxdhara'	Jix bhai'kam
Tu'ka'm ti niil'ñ	Jix abhar	Joidham tu'm ti niil'ñ

Tu ua'na' ap ki'n gu i'lhich u'uan ua'ñix gio ba' nap mi' daasa' gu ñi'ok na pai' mai'ch. Tiigii ap na jax chu'm mi' jupñix

Añ pui' ti' Malhia,
jix jii'mik in

Añ ja'p ti' _____ añ ja'pni tu'm _____.

Ja jiñkui'ñ dhi ñi'ok , gio bhail'p xi ja tigia' gu a'alh gui' na pim map tum mamtuxi'ñ ¿Jax chu'm am?

Jax chu'm tu kup gio na jax chu' i'	Gu alhii ubii jix xiisik kuupam	Gu alhii ubii jix xiñma' kuupam.	Jix chukkam tu'm	Jix chuk
Na jir ji'x	Təb	Kabuulhik	Ampix ma'nkam	
Jir irdi'ch am ka' cham	trdich ma'nkam	Gu alhii chio'ñ jix dhuakam	Jix oogim	tlhi'ch
Jix jii'mik am ka'm jix gi'ma	Gu alhii ubii jix jii'mik	Gu alhii ubii jix gi'ma	Jix chit'bidhara'	Cham iatbi'

Mi'p xim jupna' gio nap xi ja aagi'ñdha' gu a'alh nap jax chu'm

Añ ja'pni tu'm

Añ ja'p ti': _____

Xi chigia' gio nap jix bhail' xi ua'na' nap jax chi'

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Bix gu ja'tkam nam jax chi' gio nam jax jum da'nsa biip'i' jimda' gu Leetra Mayúscula.

Gu gø'gø'r leetras gu o'dam ñi'lok ki'n jir dhi':

A, B, BH, CH, D, DH, E, Æ, G, I, †, J, K, LH, M, N, Ñ, O, P, R, S, †, T, U, V, X, Y

Ja kuupa' ap xikoolhik ki'n gu leetra gui' na ki'n mui' jim kiksa nap jax chi'

U'uan nam pai' daaxixka' nam jax chi' gu a'alh

Sonia	Alfredo	María	Alfredo	Laura	Juan
Carolina	Juan	Juan	Carolina	Sergio	Sonia
Laura	Sonia	Diana	Pedro	Laura	Diana
José	Sergio	José	José	José	José

Tu ua'na' ap ki'n gu i'lhich u'uan na ua'ñix

**Xi ja da'ñdha' ap baik nam jax chi' gu a'alh gu leetras
ki'n, na biipi' jimda jir ge' leetra ka' gio ba' mi' bita'n ap xi
ja ua'na'**

**Kaiya' ap dhi jiñkui'ñ gio ba' xi chu a'ga' na jax jum kai'ch
dhi' na mi' tu a'ga na jir jaroi'dha'**

Xi chu a' iñ nañ jir jaroi'dha'

Añ ja'p ti': Armandu Agilar
Sotu, **6 oidha' bia' iñ, jir o'dam
iñ, Kanubas tiiti' nañ pai' kio,
Boodamtam** ya' bhaan dhi
Korian. Gii ñich jano' 7 bhaan
gu mayo 2012. **Gu jiñ gi'kora'**
ja'pni ti' am Malhia Sotu gio
Josee Agilar.

Mi'p xim jupna' gio ba' mi' xi daasa' gu ñi'ok na pai' mail'ch

	Añ ja'p ti': _____
	Bia' iñ: _____
	oidha'.
	Jir _____ .
	Gii ñich jano': _____

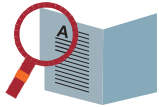
	Gu jiñ gi'kora' jir: _____
	_____gio _____

Xi ja tigia' ap dhi' ñi'ok gio ba' jix bhai'p xi ja ua'na'

**Ja kaiya' gu a'alh nam jax ja jiñkui'ñ gu ja u'uan gio ba'
xi ja aaga' ap nam jir jaro'i'dha' gok gu a'alh xi ti'ñchui ap
namit jax chii**

Kaiya' ap gu mamtuxi'ndham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Nach pai'dhuk tu a'ga nam ba' jai' jix machia' jir am nach pui' xi kai'chdha': nach jax chi', nach ji'k oidha' bia', na chich pai'dhuk gii(maaxir) , nach jir pai' kam gio nam jax chi' guch gi'kora'.

Dhi' bhaan jix maati' nach jir jaro'i'dha', jap na nach pai'dhuk mi tu da'nsada' u'uan ta'm no' aagim piam nach pui' ti'ya' nach jir jaro'i'dha' no'chich mai' ma sulh jax chu'm ge' kiicham.

Xi a'ga ap nap tu' joidham jix joi'n , ja'p na gu:

Tititbi

Koi'

Na tu' jax buada'

**Xi chu kaaya' na miť jax chu ua'na' gu Malhia , Pransisko
gio Saúl, nam tu' ña gio nax joojoi'ñ**

Añ jir Malhia, **añ jix ña**
gu timkalh ko'kolh
binkam.

Añ jir Pransisko , **añ jix
joojoi'ñ** nañ chitbiada'
gu kapxia'

Añ jir Saúl, **añ jix
joojoi'ñ** nañ chi
gi'nsida'.

Mi'p xi daasa' gu ñi'ok na pai' jim xi ja tigi' ap ap dhi'
nam mi' kup

Ña

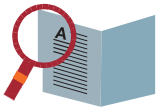
titsa'nda'

titbiada'

1. Añ jix joojoi'ñ nañ _____ jix ixchuxim.
2. Añ jix _____ gu bhaidha'.
3. Añ jix joojoi'ñ nañ _____ tutua ta'm.

Xi ja tigia' ap dhi' nam tu' jax kai'ch jix bhai' ba' xi ja
ua'na'

Kaiya' ap gu mantuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

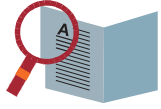
No' chich ba ti gu
tu' nach joidham
jix ña , pui'
kai'chdha' jix i'ob.
Gio gu tu' no'
joidham tu'm jup
kai'chdha' ich jix
abhar.

Mi ja ua'na' ap gu ñi'ok dhi'ñi ki'n: **a, e, é, i, i, o, u**

Nap duñia': Mi'p xi jupna' jum u'uan nap tu' jix io'm jix joojo'i'ñ.

Kaiya' ap gu mantuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Ach nach jax tu ñiok jix bhai' nach ki'n pui' xi kai'chdha'
nach jir jax chu'm pui' na jax:

- Jix bhai'kam iñ
- Jix maatiit tɛ kɛɛ iñ
- Jix chu juanara' iñ
- Jix ki'nkob alji iñ
- Tu'ka'm ti ni'iñ iñ
- Jix go'ñxi iñ
- Jir tɛb iñ

Nap duñia': mi'p xi chu ua'na' jum u'uan am nap jax chu'm,
gio nam jax chu'm gu jai' a'alh na pim map tum mantuxi'i'ñ.

Kaiya' ap dhi u'uan na mi a'ga ma'n gu alhii chio'n

SAÚL

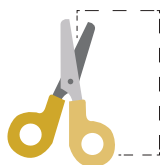
Añ ja'p ti' Saúl di la Crus Pluktuoso.

Bia' iñ 6 oidha'.

Mu maaxir añich mu Giotam Boodamtam Korian.

Jir o'dam iñ.

Gu jiñ gi'kora' jir: Josee di la Crus Gotierres y Klaudia Pluktuoso Romero

Jup duñia' ap ma'n gu ✓ u'uan na tu mattu'n nap jir jaro!

Xi ja jiñkuidha' ap gu a'alh gu u'uan nap pai' tu a' nap jir iaroi'dha'

Nañ xiñ mamtida'

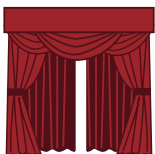
Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix maatiñ tu a'ga iñ cham xi jai'chdhat nañ dilh jax ilhiñ			
Jix maatiñ u'uan gu ñi'ok na cham jaroi' jñ palhbui'ñdha'			
Jix maatiñ kə iñ na pai'dhuk jich jñkuixi'ñdha' gu mamtuxi'ñdham			

Mi'p ja daasa' gu ñi'ok nam tu' bhaan jix maati' nap jir
jaroi'dha':

Añ ja'p ti' _____

Añ jix joojoiñ _____

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja
mamtuxi'ñ

¿Tu' pimit jix bhai' mat
 bhaan dhi masa'n nat
 bam tiimu?

¿Jax chu'm jir am nach
 ja tiichuda' gu ja'tkam?

¿Jax ja'k ach tu duñia'
 nam ba' jai' machia'?

¿Tu' xim a'gada'?

Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam ma'n
 gio gok oidha' jiim nach pai'dhuk ti ti'nchuda' namit tu' jix
 bhai' mat

¿Tu'm map jup duñia'?

¿Jax ja'k tui'ka' gui' nam ti ti'nchuda' piam nam tu mattuda'?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

¿Jaroo pui' tu duñia' na pimit jax chii?

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿ Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mamtuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Xi chu a'ga' pim nam tu' jax duñia' gu a'alh nam map tu juana' na pai'dhuk tum mattuda' gu matda'

Ji'kdiñ nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

2. GUCH G+KORA' GIO GUCH JAADUÑ

Jix mat iñ nam jaroj' jir jiñ jaaduñ

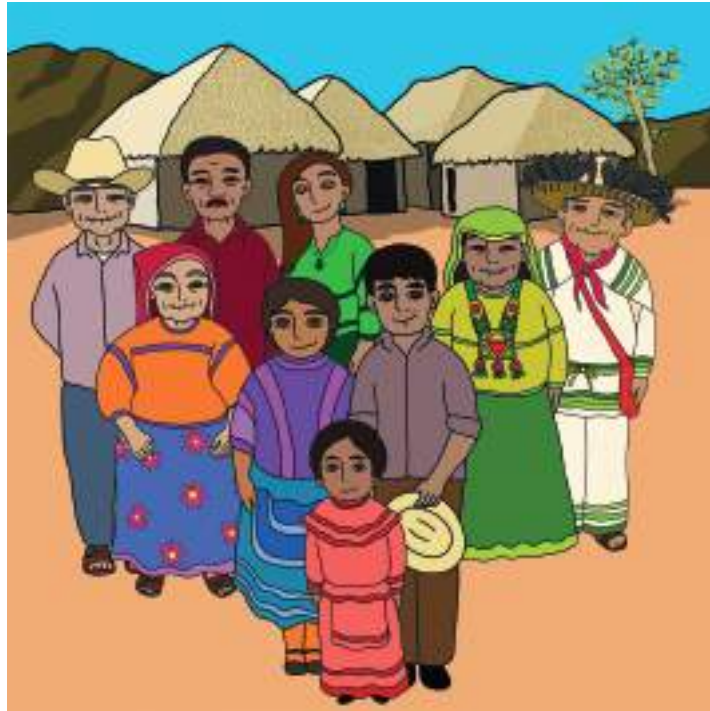

Tu ja a'gidha'ap bix

¿Jaroo pim map oi'dha'?

¿Jax jam jum im gu jai' jum jaaduñ?

¿Ji'x jir mik nam pai' oi'dha'?

Tigia'ap giop jix bhai' xi kaiya' gum mamtuxi'ndham

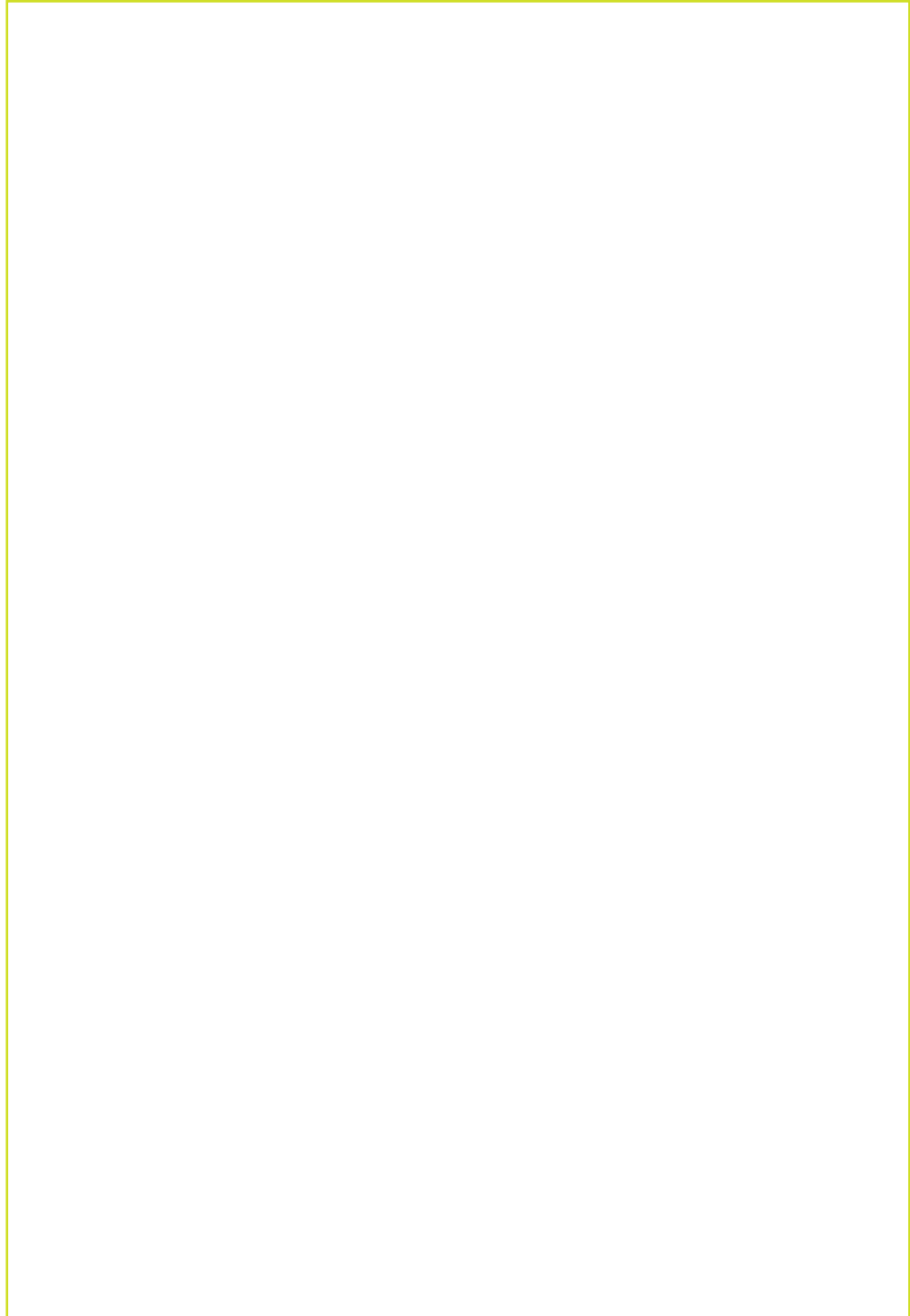

**Xi kaiya'ap gu mamtuxi'ñdham gio nap map ja
da'ñchuda' dhi' na mi' jupxix na jax chu'm jir am ka'. Pui'
na jax chu'i' mi' bita'n:**

Dhi' jir
Gu o'kixi'ñ
Gu kuls'i'ñ jir
Gu xiogi'ñ ubii jir
Gu sipdhi'ñ ubii mikdir kam
Gu tataalhi'ñ

Ja jupsa'ap gum gi'kora gio gum jaaduñ

**Titbia'ap dhi i'lhich u'uan ua'nix, jup duñia'ap gu ñi'ok
nam jax jum im gum jaadun**

Kaiya' ap jix bhai' gu mamtuxi'ñdham

Gu Luis jir nuuchixi'ñ
gu Josee

Gu daadan gu Alisia
jir Rosee

Gu Karmen jir baboolhi'ñ
gu Lupita

Gu Josee jir bha'maro' ga'n
gu Ramíro

jGu Juan jir gø ' jiiikulhi 'ñ
gu josee

Gu Rosa jir babooli'ñ gu
gatukkam gu Rosita

**Ja kuupa'ap na pai' pui' jum kai'ch na pich jax ja'k mat
na tum im**

Ja gaaga'ap mi' na pai' mui' mi jupxix gu ua'ñix na pai' pui' jum kai'chdha' nap jax chu im

Jiñ abuil	Jiñ chat	Jiñ ñañ
Jiñ kuulsi	Jiñ xix	Jiñ xiku'

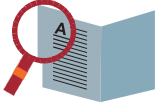
'	a		k	j	e	∅	a	j	e
i	o	j	u	i	d	g	j	i	d
ñ	g	i	j	ñ	k	l	m	ñ	n
	o	ñ	p		s	t	u		'
x	a		d	c	e	∅	i	ñ	i
i	d	a	g	h	j	k	l	a	m
k	l	b	m	a	g	i	j	ñ	k
u	b	u	d	t	g	k	m	n	ñ
'	o	i	j	i	ñ		x	i	x
k	a	i	b	d	m	g	j	ñ	o
j	a	ñ		k	u	u		s	i
p	a	e	i	i	o	a	b	d	g
a	b	d	e	m	ñ	o	p	r	a

Ja mattuda'ap dhi' na pich tu' jup du

Nap duñia'. Tu ja a'gidha'ap gui' na pim map oi'dha' na pich jax ja'k mat na tum im gio nap ja tikka' na jax ja'k jup tum im

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Nañ pai'dhuk a'gada' gu tu' nor añ, ja'pni ja'k gum kai'ch: Jiñ. Pui' na jax; Jiñ chat, jiñ ñan, jiñ mar, jiñ xix.

Noñ jax kai'ch nar gui'ga'n ja'pni ja'k jum kai'ch: Gum. Pui' na jax: Gum tat, gum ñan, gum mar, gum xix gum xiku'.

Gu i'lhich u'uan ua'ñix ki'n ua'na'ap na pich jax ja'k mat na tum im, mi' bita'n ap ja ua'na'

Tu mattuda' na pich jax ja'k mat na tum im

Ua'na'ap gu ñi'ok na mi jimda' dhi'ñi gu ua'ñix **b, bh, ch**

Tu jiñkoidha'ap biima'n gu mamtuxi'ñdham dhi' na mi' ua'ñix gio nap mi ja ua'na' bita'n na jax ja'k jir amka'

Gu baboolhi'ñ.
Gu maara'n
Gu dhixi'ñ

Gu ka'mdi'n
Gu di'in
Gu maraantu'm

Gu jiikulhi'ñ
Gu baboolhi'ñ
Gu baboolhi'ñ

gu Làzaro jir Roberto_____

gu Verònica jir Adriana_____

gu Claudia jir Julio_____

Tu ua'na'ap jum u'uan am bix na jax ja'k tum im

Ja jupsa'ap i'lhich u'uan ta'm gui' na pim map oi'dha' gio gu jai' jum jaajuñ. Gu u'uan ki'n na jum jikiakdam

Guñ gi'kora' gio guñ jaaduñ

Guñ ñan ja'pni ti' Maria

Gun Chat jir Luis

Guñ kuulsi jir Martin

Guñ babolh ja'pni ti' Rosario

Xim gaaga'ap na tu' jum a' nap ba' tu mattuda' nam jir jaroi' jum gi'kora' gio gu mia'n dir jum jaaduñ. Dhi'p bhaan jum palhbuidha' na jax chu'i' mi' bita'n:

Ja'pnip ja'k ti'ya':

- Na jax chi'
- Na tu' jax buada'
- Na pai' kio

Tu jiñkoidha'ap biima'n gum mamtuxi'ñdham dhi' na mi'
ua'ñix gio nap ja kuupa' na pai' pui' jum kai'chdha' na jax
chum im

Baik bhaan gu julio

11:45am

Eliseo:

Jiñich nam pai' a'ji'n gu kamiones, na ñich ba
niiram gu jam babolh na bha baiñchu' gu
mara'n na miñ bhai' ba paxiaram ya pue'mlo,
no' pimiñ pai' ti gu jam tat aagi'ñdha'pim na
ñich namkim gu sipdhi'ñ.

Jam nan.

Tu gaaga'ap gio nap ja kuupa' dhi u'uan ta'm na bhaan jix maati' nap ji'x bax chu mat. Na pai' jum a'gada' gu jaroi' no'p im

Xib na pich mui' ba ji bhiich nap tum mamtuxdha', jir am nap jix matka' dhi u'uan, na bhaan tum daasidha' nap ji'x maachidha' gu matda'

				<p>NA PAI'DHIR JIX MAATI' NA JAX JA'K TUM MAMTUXDHA' NA JI'X JIR MEEJIK</p> <p>U' UAN TA' M NA DAAXIX NAT JI'X MAT</p> <p>BHPI' KAM GU MAMTUXI'Ń GU MATDA' GUI' NAM JIX CHAMAM DAMAN MA'N JIM</p> <p>O'DAMTIR NAT PAI' DHUK TUM MAMTUX</p>	
NA JAX CHI' GU ALHII					
NA JAX JUM DA'NSA BHPI' DİR		NA JAX JUM DA'NSA GATUK DİR		NA JAX CHI'	
NA JAX CHI' GU ALHII					
NA JAX CHI' GU ESKUEL		NA TU' JIM		PAI' JA'P DUK	
NAR PAI'KAM		MUNICIPI		PAA KAM	
<p>Gu mamtuxi'ñdham tu daasa' na mit ji'x tum mamtux gio na mit ji'k baabo nat xim mapkai bixkapdir nat tu' tum mamtux, na ji'k bhaan jim na tum mamtuxi'ñ gio na mi ua'na' gu ja'kulhi'ñ nat ji'k baabo e'nter gio ta'tak</p>				<p>Nat ji'k baabo nat tum mamtux nami ju'ñdharam na tu' bhaan ba jim</p> <p style="text-align: center;">JA'KULHI'Ń</p> <p>gu alhii no't ba tiimo gu 1° nat tum mamtux 2° ja'k ba bakia'</p>	
JAX CHU'M GU MATDA	DAAKAM				JI'K JUP JUM DUU
Naabat ñi'ok					
O'dam ñi'ok					
Ja'kulhi'ñ					
Gui' nat cham jaroi' jup du gio nam jax ja'k tu oi'dha'					
<p>O'DAM ÑI'OK</p> <p>Matgilhchuda' gu gi'korga'n na jir pui'</p> <p>Ma'n daakam Gok daakam</p>					

Gui' nat cham jaroi' Jup du gio nam jax ja'k tu oi'dha'							Baik daakam	Maakob daakam
Maachim na tu' bhaan jix maati' na jir Meejik kam gio na tu'ka'm ti ñi'i'ñdha'							Chamam daakam	
Matda'nach aixim xi joiñi'ñdha' guch chuuku'								
Gu jix abhar matda'								
Matgilhchuda' no' cham pik tu maachim	☐	☐	☐	☐	☐			

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi Jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix bhail' nañ chu a'ga' nañ jax jiñ a'			
Ja im iñ guñ jaadun na ñich jax ja'k ba mat			
Dilh añ u'uan gu ji'dilh ñi'lok			
Jix maati' k ee iñ no' tu jiñkoiñ gu mamtuxi'ñdham gu ua'ñix			

Mip xi ua'na' na jax chum im gui' na pich kia'pix mat:

U 'uan na bhaan tu Juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Jax apim dui' jup duñia' gui na pai' tum mattu'n bix aixim?

¿Tu'chi jum a' na bham a'gada'?

¿Jax am duuji ja tinchoda' gu jai' a'alh

Tu a'ga' am nam jax ja'k duuji ja mattuda' gu a'alh gu ma'n bhidhimkam

¿Tu'm jax dhuñia' bixdhit?

¿Jax ja'k am bha tu bhi'spa'?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

Jix maati'ka' na jaro'i' tu' jax dhuñia'

Ua'na' ap na pim tu' jax xi dhuñia'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimiť jax chu dai?

V. Xi chu a'ga' ap bñima'n gu mamtuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jìim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Ji'kdiť nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

3. NACH CHU' KUA'

Jix mat iñ nam tu' jax buada' gui' nam map oi'dha' no' mit
ba ji tu palhbui nam bhaidha' jax chu'm koi'

**Tu a'ga ap nam tu' jax buada' gui' nam map oi'dha' no'
mit ba ji chu bhai'n̄ gu koi'**

¿Jaroo pui' chiiya' nam tu' jax dhuñia' gio na jaroi' ja aagi'n̄
nam tu' jax dhuñia'?

¿Tu'm jax buada' gu jagi'gir, gu chichioñ, u'ub, gio a'alh,
bix aixim?

¿Tu palhbui'mit' ma'nim nat ba jim bhai'n̄ gu koi'? ¿Jax ja'k?

**Té kée na jax gu Pegrit tu palhbui'n̄ nam ja aagi'n̄ nam tu'
jax dhuñia' no't ba jim bhai'n̄ gu koi'**

Gu junma'n

Gu koi' jum bhabhai'n̄
no't bam fiimo gu
xiotalh, na ja'p ni chi';
junma'n, dhi'
bhabhai'n̄ am gu
u'ub tuttua'dam nam
mi' jir gē'gērkam
niikartam, gu
chichioñ, u'ub, gio
biipibop mi aichdha'
am gu ku'a na ki'n
bhaiya'.

Tu a'ga ap na pich tu' kai

¿Pa duk tum bhabhai'n̄?

¿Jaroo tu palhbui'n̄?

¿Tu' jax buada' gu ma'n dilh?

Tigia'pim gui' na mi' tu jupxix gio na pim tu a'ga' na tu' mi' jax jum bua

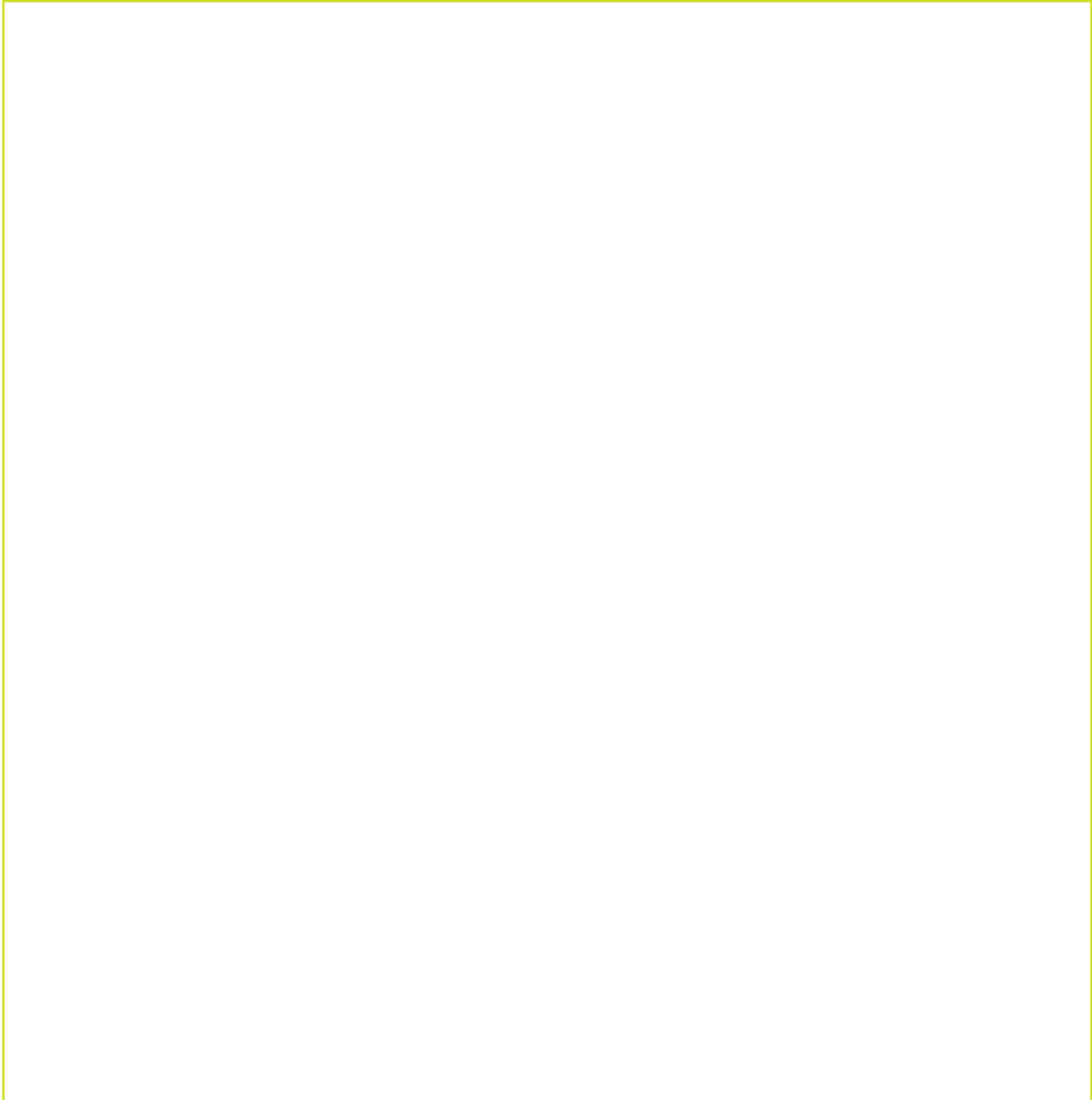

Tu a'ga ap gui' na mi ua'ñix na jax ja'k tui'ñgida'

Nap duñia': ja tigia' ap gum ki'amkam nam jax ja'k jum papalhbul'ñ nam pai'dhuk tu bhaidhidha'

Jikdit' tu a'ga pim gio napim tu jupsa'. ¿Na jax ja'k apim tu palhbui'ñ na pai'dhuk tu bhajjidha'?

Ja tñchuda' ap napimit tu jax dhu jikdit, tñchokat:

- Ja titga' ap gu a'alh
- Ua'na' ap na jax chu'm gu koi' bhaan tu palhbui'ñ ma'n
- ¿Paa duk jup jum bua dhi koi'?

**Tu a'ga pim biixdit na jax chu'm gu koi' jix joojoi'ñ am
nap pai' kio. Bhaan nap xim palhbuidhai ma'n gu u'uan**

Gu koi' nam jix io'm jix ña jir...

Pa duk jum bhabhai'ñ...

Gui' na joidham kak jix io'm jix ña am jax chu'm...

**Ja kaaya' ap gu a'alh gio nap jup duñia' ma'n gu tikka
nam jax dhui gilhdha' gu mattu'n. Bitan ap ba' xi ua'na'
gum tikka**

**Na tu'm a' nañ ba' pui' duñia' gu tikka na pim bhaan tu
gaaga' na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu koi' no' joidham tum
bua, bhaan ap xim palhbuidhai dhi tikka:**

¿Jax chu'm gu koi' jix io'm jum a' mi na pai' joidham tum buada?

¿Jarom tu palhbui'ñ gu koi' bhaan gio nam jax chu buada?

¿Tu'm ki'n jup bua gu koi'?

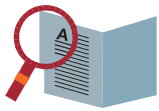

Tu a'ga ap nap tu' git titikka' gio nap mi' ua'na' pu chu'm bita'n

Xi niniil'ndha' ap gio nap bhai' xi ua'na'

Kaiya' ap gu mantuxi'ndham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Ti'ndchukat na guch ñi'ok ki'n no'ch Titika jum a'.

Nach pai'dhuk titikka' gu o'dam ki'n ua'ñixkam jum a' na mi jimda' ja'pni chu'm; ¿ ? pui' na jax: ¿Jax ba'? ¿ Jax kai'ñkam? ¿ Paaduk? ¿Tu'?

Map apim xim dagii gum mantuxi'ndham na pim tu' jax dhunia' na pim pai'dhuk titika'

¿Jaroo jup duñia' gu titika?

¿Pa gaamu' am gui' na mit mat na jax ja'k tum bhabhaiñ
gio gui' na tim bipna'n gu koi'?

¿Jarom ba' mi aichdha' gui' na mit tu mat?

Xi niniñdha' gio nax bhai' xi ua'na' nam jax chi' gu a'alh

Xim mantuxdha' ap gu tikka

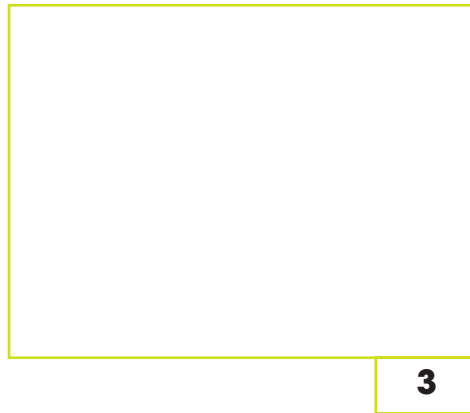
**Tu a'ga ap napimit tu' tii gu titka ki'n gio nap jupsa' na
pimit tu' jax dhu nat tum bhai'ñ gu koi', na jax ua'ñix dhi
ja'kulhi'ñ**

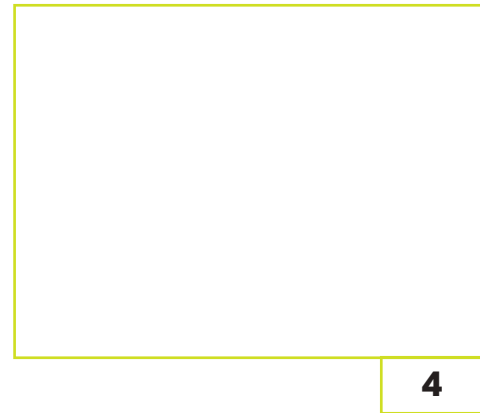
1

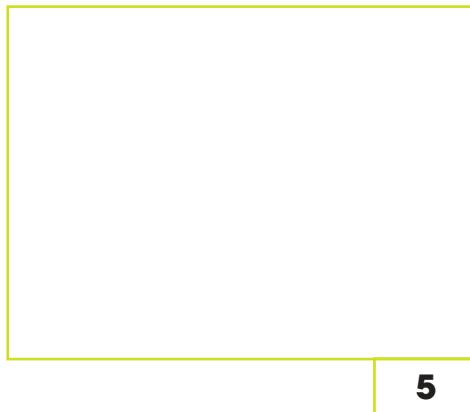
2

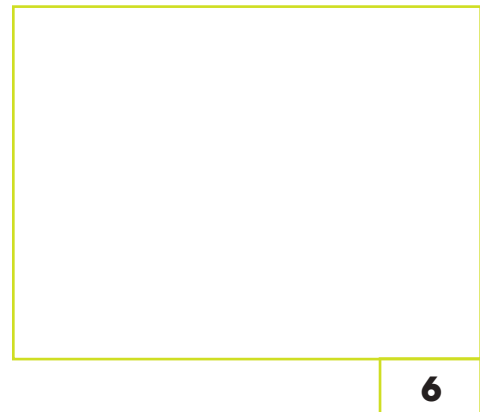
3

4

5

6

**Ja aichulhdha' ap gum jupabkam gu jupxixkam gio nap
mi matgilhchuda' no' cham jir bixi'ñ nap ba jai' mi bi'nda'**

**Tu a'ga ap na tu' tim bipna'n ua'ñxixkam gu koi' gio nap
kuupa' xikoolhik ki'n gui' nap jix mat mi' na pai' jupxix**

Jix bhai'p xi kaaya' gu jiñkoi'ñ

Gu koi' na jix chu jai'ch bhaan jix maati':

Na jax chu'm; junma'n, kis junma'n, baak bakax jidhor

Na jax ub: jotkox, ko'kolh sonbi, suimalh bakax.

Na jax kak: jix basdak, jix onkak, jix mii.

Bhaan gu jiñkoi'ñ jax chu'm gu koi' jix mat ap na jax chu'm

**Jupsa' ap na tu' tim bipna'n bhaan gui' nat jum
matgilhchuda' ua'nixkam na pich jiñkoi**

Na jax chu'm	Na jax ub
Na jax kak	Jix chirok, jix dhaapak

**Ji'kdit apim xim dagii ja ti'nchuda' gui' na pim map
baapak gui' na pimit tu jupsa**

**Tigia' ap gu jupxixkam jum palhbuidha' gum
mantuxi'ndham nap ja jiñkoidha' nam jax chi'**

jì'kolh i'kxim

sandillas enter

ko·kolh

julhik' i'kxim

narankas i'kxim

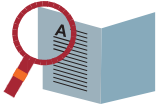
tumialh jix bhipi'

Ua'na ap na jax chi' gui' na tim bi' pna'n na pai' jimmi

Na jax chu'm	Na jax ub	Na jax kak	Jix chirok/ dhaapak

Jix bhai'p xi chigia' no' pich jix bhai' ua'na' gu ñi'ok

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gu koi' na jix chu jai'ch
 o'dam tir bhaan jix
 maati' nam jax chu'm,
 na cham xibua gu
 tuuku', dai na palhbui'ñ
 nu ba' gammiji jix ki'ka'.

Titbia' ap ki'n gu u'uan nam mapka'n ki'n gu bhaidha', i'poñi' gio gu sai'

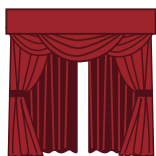
Nap duñia': Jum ki'am, ja tikka' ap gum gammiji nam jax
 ja'k ja matgilchu'ñ gu koi' gio na jax kai'ñkam

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix bhail' nañ mu ñokia' cham xijaim			
Jix mat iñ na jum a' gui' na bhaan jix maati' na jax jak jum bhabhai'ñ gu koi'			
U'uan iñ gu ñi'ok dilh			
Jix matit køø iñ gu ñi'ok na pai' ua'ñix no't tu jiñkui' gu mamtuxi'ñdham			

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Jax chu'm gu matda' na mit mat dhi' na mit jax chu du?

¿Jax chu'm dhi' ja ti'nchuda'?

¿Jax ja'k duñia' am?

¿Jax ja'k tii'ya' am gu ji'ma'n?

**Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam
ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti' ti'nchuda' namit
tu' jix bhai' mat**

¿Tu'm map jup duñia'?

¿Jax ja'k tui'ka' gui' nam ti' ti'nchuda' piam nam tu mattuda'?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

¿Jaroo pui' dhuñia' nat jax jum tii'?

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Ji'kdit	Nam tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

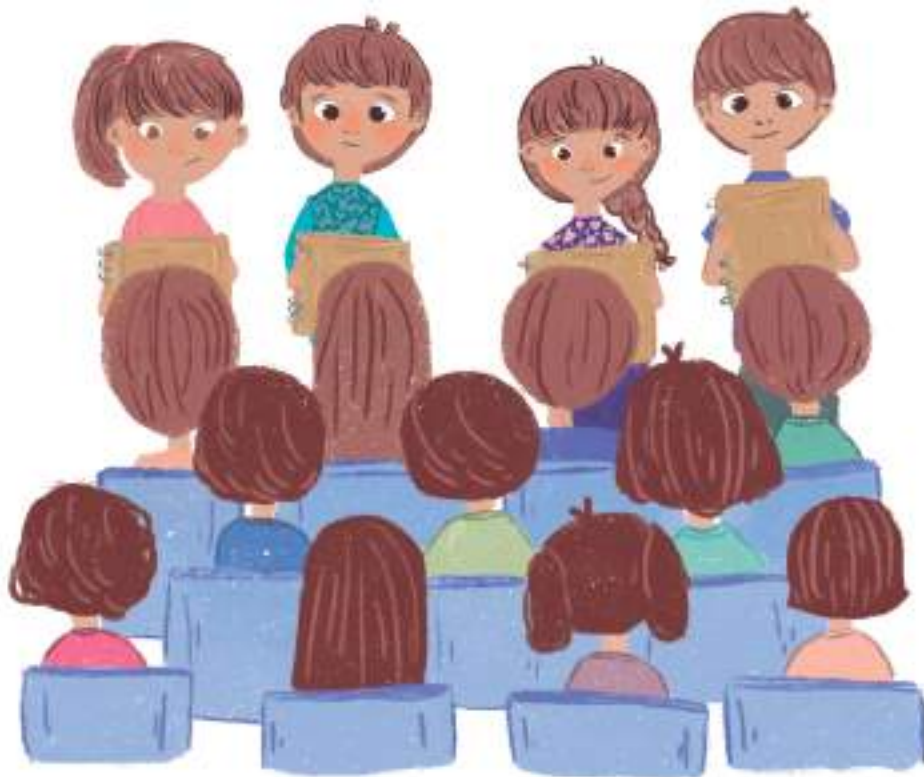

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'n̄ gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Xi chu a'ga' pim nam tu' jax duñia' gu a'alh nam map tu juana' na pai'dhuk tum mattuda' gu matda'

Ji'kdit nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xim buada' jabim gu jai' nam jax dhuñia' gu matda'

4. JIÑ PUE'MLO GIO NA TU' JAI'CH

Jix mat iñ na tu' jai'ch jiñ pue'mlo, jix maatit tu a'galiñ gio ñan
jix maatit ~~kə~~ no'm jiñ aagi'ñ gu bixchu' na mi ja'p tu jai'ch jiñ
pue'mlo gio jai' ki

Xi joidha'ap gio nap xi chu a'ga na tu' jai'ch

¿Tu' mi jai'ch?

¿Tu' ka'm ilhi'ñ ap nam tu juan gui' nam mi' oi'dha'?

ba'ak

tutua

jujuk

a'k

gɛ' ak

tum ga'ra

gabhar

chiop

tum
mamtuxi'ñ

na pai' tum
duduadhi'ñ

a'gatam

**Xib ba', xi jiñkoidha'ap dhi' na mi' ua'ñix gio nap mu ja'k
bhii'chdha' na jax chu'm jir di'ka'. Mi'p xi chigia' namit jax
chu duu gu jai'**

¿Jax chi ti' mi ja'p?

Xi chu a'ga'ap nap pa ja'p jix chu mat gio na tu' jai'ch

¿Jax kai'ñkam tu' ka'm ti' ñii'ñ am? ¿Tu' mi jai'ch?

Map gu mamtuxi'ñdham mu ja'p apim xi jimia' pue'mlo napim ti'figia' na jax chi' ti' mi ja'p. Ti'ñchoka'ap

1. Gum u'uan nap pai' tu jupsa' nap tu' tigia': ba'ak, ak, boi, bix aixim
2. Ja ñio'kdhidha'ap gu ja'tkam nam mi' oidha'
3. Mop ti'ñchoka' nam tu' jax bua gu ja'tkam

Mantuxi'ñdham, ya'bak
jum jumpa'n am gu
ja'tkam no'r a'ga'tam

Bix bak mi' tum
kua' no' bar
piasta

¿Ya', tu'm jax bua
dhi ja'tkam?

Nap duñia': Tu ja a'gidha'ap gum jaaduñ napich tu' tii mu
ja'p napich jax bhii

Ma'mkobdit aapim map xim daagi ji: tu jupsa' pim na tu'
jai'ch mi ja'p napimit jax bhii, mi'dhir ba' pim xi chu a'ga'
napimit tu' tii mi ja'p:

¿Jax chi tii'?

¿Jax chu tu'ii'?

¿Tu' bhaan tum juan mi'? ¿ Tu' bhaan jix bhail' ja bua gu mi'
oi'ñkam?

¿Jarom mi' oildha' gio jaroo mi' pix a'ji?

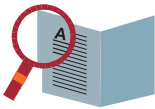
NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Ya ja'p o'dam tir, jum a' nach jix bhai' ti nii'ndha' gu bixchu' na mi ja'p tu jai'ch nach pai' oi'dha' na gu' jich a'm jum a' nach gu' ki'n tu dudua ya' dhi oi 'nnga'n, ja'pna gu suudai', jibilh, dibir, gu jun, gam bi'x aixim.

Mi jupna'ap ma'n gui' na bhaan jix maati' na pa ja'k bipio' gu tu', ja'p na pa ja'k jir pue'mlo, na pj a'k jir ak, na pa ja'k jir chiop

Nap pai' tum mamtuxi'ñ mu nap pai' kio	Jum ki'am dir mu na pai' tum.....
Jum ki'am dir mu na pai' kio gum chiokim	Jai'...

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

Xi mamxidha'ap gu ñi'ok na tu mattu'n nar pa ja'k

kindir ja'k

kindir ja'k

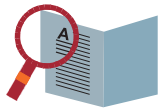
mui'p xi jimia'
bhammi

o'nsap dir ja'k

muni ja'k ap...

xi ji mia'ap

tisdia'

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Mi' bix boi ap mui' xi bhiiya', bhammi dhi sakalhikam, mu nar giotir, mi'dhir ba' nammi ba jurnia'ap na pai' jix chu tootolhi' gio ba' mi'dhir bix ak nap ba' ba aaya' mu Kolhbikam na pai' kio gum paasulh

Ki'ndir ja'k ap xi
bhiiya'

O'nsap dir ja'k
ap xi bhiiya'

Silh ap mui' xi
jimia'

Bix boi mui'p xi bhiiya' mummu nar akki'n dir ja'k ap bhiiya mu na pai' tum ga'ra.

Mui'p xi jimia' mu nar sosna'n o'nsap dir ja'k ap bhiiya' nap ba aaya' mu na pai' tum mamtuxi'ñ.

Silh ap mui' xi jimia' bhammi na pai' tum duduadhi'ñ.

Nap ba' jix matka' na jax chu'm jir o'nsap dir gio na jax chu'm jir ki'ndir, ja'p nip xi chu buada'

1. Xi ja xilhña'ap gum noonob gio nap ja mapkada' pui' na jax chu'i' mi'm u'uan am
2. Na pai' pui'm kai'ch “ki'ndir gum nob” jir ki'ndir, “o'nsap dir gum nob” jir o'nsap dir
3. Nap ba' ti'ñchoka' na pa ja'k jir ki'ndir piam o'nsap dir , xi chu ua'na'ap nap tu' ki'n jax bua gum noonob, ki'ndir piam o'nsap dir

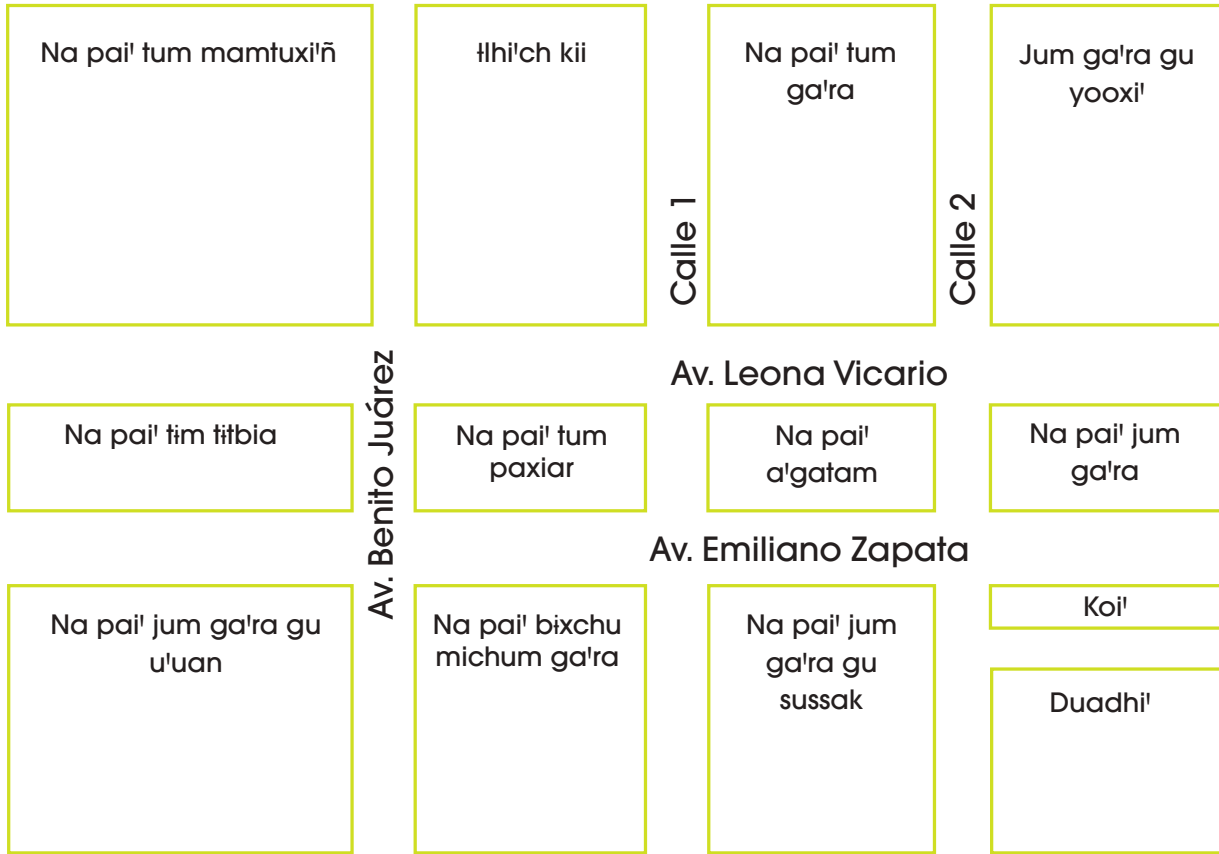
o'nsap dir guñ ñob 	ki'ndir guñ ñob
¿Tu' ki'n ap jax bua o'nsopdir gum nob?	¿Tu' ki'n ap jax bua ki'ndir gum nob?

Gui' napich jup duu na bhaan jix maati' nar paja'k, xi chu a'ga'ap na tu' jai'ch ki'ndir gio o'nsap dir, mu nap pai' kio

Nap duñia': Ap gio gum jaaduñ, mikdir apim tigia' gum balak, xi chu a'ga'ap ba' na tu' jai'ch ki'ndir ja'k gio o'nsap dir

**Mi'p xi chigia' gui' na bhaan jix maati' nar pa ja'k gio nap
xi machia' nap pa jax bhiiya' no' pich pai' ba jii**

Gok diñ, tu ua'an' pim na tu' cham mi ua'ñix, nañ jax ja'k aaya' no'ñ pa ja'k jim. Mi'p xi ja tigia' dhi na damdir ua'ñix

No'ñ ya oiri na pai' tum mamtuxi'ñ no'ñ mu ja'k jir jimdam na pai' tum ga'ra, pañ jax bhiiya'
No'ñ mu ja'k jir jimdam nañ chu koi'ra', pañ jax bhiiya'

No'ñ mi' oiri na pai' jum ga'ra gu sussak no'ñ mu ja'k jim na
pai' jum ga'ra' gu u'uan, pañ jax bhiiya':

**Bixdhit apim xi chua a'ga' na jax chu'm gu ñi'ok jum a'
nañ ba' aaya' no'ñ pa ja'k jim**

Mi'p xi jupsa', ua'na' ap na jax chi ti' gio na jax chu tu'il
 nap ji'kkap jix chu mat mum pue'mlo

Mi'p xi jupna'	Jax chi ti'	¿Jax chu tu'il?

Dhi'ni ki'n mi ua'na'ap gu ni'ok **j, k** gio **l**:

Mi'p xi jupna' na jax chu tu'i' mum pue'mlo gio na tu' jai'ch

Xi ja tigia'ap no' ma'n nam jax chu'm napimit tu'p duu

Mi'p xi ua'na' nap jax chi', mi' na pai' gum ba'ak

Mi'p xi ua'na' nap ji'kkap jix chu mat

Mi'p xi tikia' gu Jibilh Yooxi' na mi' jim jum u'uan jum

jikiakdam

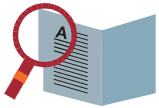
Mi'p xi ua'na' gu ñi'ok na mai'ch

¿Mu na pai' tum mantuxi'ñ ¿tu' jai'ch xial'hbui ja'k?

¿Tu' jai'ch jurnipja'k? _____

¿Tu' jai'ch tai' ja'k? _____

¿Tu' jai'ch bipta'm ja'k? _____

Mop ke'ka' na jax kai'ch gu mantuxi'dham.

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gui' na mi jupñix na bhaan jix maati' na pa ja'k tum bipio', jum a' nach bia'ka', nach ba' bhaan jix matka', na pa ja'k bipio' guch ba'ak, na pa ja'k jir akki'n, na pa ja'k jir chiop, na pa ja'k tum ga'ra, nam pa ja'k oidha' guñ jaaduñ, na paja'k jir Kosbilhim, na pa ja'k jir boodatam, na paja'k jir Korian, gam bix aixim. Mo mi ua'ñixka' na pa ja'k jir xial'hbui, jurnip, tai' ja'k gio bipta'n.

Nap ba' jix bhai' machia', figia'ap gu Jibilh Yooxi' na mi' jupñix jum u'uan am:

Dhi u'uan na bhaan jix maati' na pa ja'k jum mamtuxdha' na tu' mu ja'k bipio' xia'lhbui ja'k, jurnip ja'k gio na tu' tai' ja'k piam bipta'n ja'k.

Nap ba' jix bhai' jix matka', jum palhbuidha' gum tuuku'. Gun nob o'nsap dir mu ja'k ti siska' xia'lhbui ja'k, ki'ndir gum nob mu ja'k jurnip ja'k, na pa ja'k gum buibas jir bipta'n ja'k, gatuk dir ba' tai' ja'k.

**Ti i'kia'ap gu u'uan na
ja'p ni ti' "Las
Maravillas" gio gui' na
mi' a'ga gu Tere gio
Serkio, dhi' ba ki'n na mi'
bita'n ua'ñix bixkap ap
ja ai'chdha'**

Bipta'n ja'k ap xi jimia'	Xia'lhbui ja'k ap xi bhiya'	Tai' ja'k ap xi jimia'
mui'p xi jimia' bix boi...	Ki'ndir ap xi jimia'	Mummuni gaidhir jup tu'il' gu...
Map jup tu 'il' gu...	basi'ndir ap xi jimia'	Mui'p xi jimia' gok, baik, maakob gu bapoi
silh ap mui xi jimia' ...	Ku' ja'k ap xi jimia ' '	Mui'p xi bhiya'
Jurnip ja'k ap xi bhiya'	O'nsap dir ap xi bhiya'	

Bhiika'ap gu Tere mu dir na pai' kio, mummu na pai' jum ga'ra gu sussak

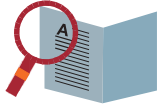
Gu Serkio ba' mu dir kia'mil'ñ mu na pai' mui' jai'ch gu tuumiñ:

Mu dir na pai' tum mamtuxi'ñ gu Tere gio gu Serkio jix xi mik am _____ , mi' bhiya'am _____

Jix bhai'p mi xi tigia', no' cham jir am, jix bha'p mi xi ua'na'

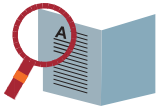
Kaiya' ap gu mantuxi'ndham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Ya ja'p nam pai' oi'dha' gu o'dam, bix aixim tu tu'i' gio na jai'ch nam jaroil' mi' jir g'e'g'e'rkam: kiikam, umuagim, tua'dam, sokbolh mu niil'kartam gio jich o'ntam, gio mu ja'k nam pai' tum taani'n, mi'p tu'i' guch xoi'kam jich chat gio guch xoi'kam jich ñan.

G'e' ki'n ap tu ji'nkoi'ndha'

Kaiya' ap gu mantuxi'ndham, na sap ba jai'ch gui' na jix bhai' ji'ñ a'ndhidha' nar pa ja'k no'nich mik ba jii

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Na tu' jax du'nia':

1. Mi'p xi kupioka' Google Maps jum compu'am
2. Mi'm xi boispa' gu basik nañ jax ja'k aaya' .
3. Mi'p xi boispa' gu basik mi mapa ta'm gio nap mi ua'na' na jax chi' ti' nap pa ja'k jim.
4. Mi'p xi a'nda' nap tu' ka'm jimia':
5. Mi' bam aagi'ndha' nap pa ja'p bhiiya' nap ba' aaya' nap pa ja'k jim .

Na tu' jax du'nia':

1. Mi'm celular am piam Tablet Android, mi'p xi kupioka', app Google Maps .
2. Mi'p xi boispa' mapa ta'm.
3. Mi' bipta'n ki'ndir ja'k ap xi boispa' nap jax dhui aaya' nañ pa ja'k jim .
4. Mi' bam aagi'ndha' nap pa ja'p bhiiya' nap ba' aaya' nap pajak' jim. .

No' jix bhai', mi'p xi gaaga' Google Mapas na pa ja'k bipio' mu nap pai' kio

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix matit kǽǽ iñ no'm jiñ aagil'ñ na paja'k bipio' no'ñ mu pai' jir jimdam			
Jix maatit ba tu u'uañ iñ			
Jix matit kǽǽ iñ gu ñi'ok na pai' ua'ñix no't tu jiñkui' gu mamtuxi'ñdham			

Mi'p xi ua'na' nap pa ja'p bhiiya' mum ki'am dir mu na pai' tum mamtuxi'ñ

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Namit tu' tu mat dhi masa'n ta'm?

¿Tu'm jix a' gu a'alh nam xich aagil'ñdha'?

¿Jax ja'k git xi chu buadaa'am, na ba' jix maat'ika' namit tu mat?

**Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam
ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti ti'nchuda' namit
tu' jix bhai' mat**

¿Bixdhit tu'm jax duñia'?

¿Jax ja'k jir am nam xi chu buada'?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

¿Jaroo pik tu' jax duñia'?

**III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax
chu dai?**

**IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'ñdham gio gu
a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim
pai'dhuk tu mattuda' gu matda'**

V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

5. GI ƒ'ƒX

Ix matit iñ niidh nam sin tuutum ki'd nam sin titgi'dh gi ƒ'ix na yaptui nañ pai kiu, na sintum ix bhai'g na iñ dha'dhdha' nauñ ix kauk piam na pik ix bhai'' tatatdihiñda' nauñ chi yit pian nauñ iñ juruu na pai ix ka'ukka.

Xim Jumapda pim nau pim xi' ta a'gia da' na mi'm tikka'd

¿Sin tum gi i'ix apix ja matit?

¿Sin nam tuutum? sin tum ki'd au'dhix, nam jixidh, nam sin jak tu'i

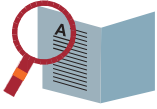
**Mi'p xi ja jupsa batam gi i'ix napix mat jani'idh, naup mi'
xi a'na nam sin titgi'dh, jumap bimag gi mantuxidhdham.**

**Mi' pim xi ja ti'ktuda' na pimit ap tu du, gi i'ix na pim ix
matit janiidh.**

**Gi' gi a'n jikiakxim ki'd a pim mi' xi dhaasa nam sin titgidh
gi i'ix**

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Ya jap nam pai ta au'ddha' gi au'dam na mui ix max gi i'ix nam ba' bhaan ix biñak gi au'dam, pui ba'; nam ba bhaan am palhbuid naum ba' ix kakauk ki'd nam ba' jugia nam bhaan ix bhai' tata'tka'.

Da' gi i'ix na yaptui nam pai' ta au'dha' gi au'dam, nam pui' jak ja jumapad: *gi ñam ka'a* pui na gi jun, gi bhabii kid gi xuxii, *gi nam sin tum ix dhadaadhi'*; pui na gi yaulhim, gi pasuich ki'd bauji bibag, *bix gi bhaidhi'* puina gi durasum, mansan kid gi mangux, mi' dhir ba' *gi i'ix na muchuu pix apambua* na sin gi jukui, gi ta ki'd gi ga'duk am dir jai u'x.

Mi'p xi chi'kkada' gi mmamtuxi'dham muchuu nap tu' ix machiñ da' na yam a'ga

Mi'p xi ta da'ktuda gi i'ix man jumap am jimpad

**Gi i'ix na ta
dadaadhi'dh**

Gi i'ix nam ka'a

**Gi i'ix na ta
bhabhau**

Mi'p xi niniidha' naup ix bhai xi dhuñia' no jiantu' ix bhai' tui

Jixki'd ap mi' xi jiñkuidha' nam sin titgi'dh gi ñix

<p>Gi ñix na ta dadaadhi'dh</p> <p>pasuich</p> <p>yaulhim</p> <p>ï'xkarum ja'g</p>	<p>Gi ñix nam ka'a</p> <p>jun</p> <p>bhabii</p> <p>xuxii</p>
<p>Gi ñix na ta bhabhau</p> <p>mansan</p> <p>durasum</p> <p>mangux</p>	

¿Ix matapi jai' gi ñix? Nap mi' xi ja a'gidha' b}x gi nam
pim mi' tam mantuxi'dh

Mi'p xi chigia' nar tu' naup mi' xi a'na batan na sin jak tui' da' na mi' a'nix, nam a'ga na sin tum gi i'ix na ta dadaadhi'dh

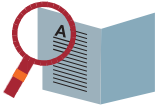
lx chibuu	lx pirimag	alhich
lx jik	lx xibaulhik	giipag
lx maikag	lx maumdurag	tabii

Mi'p xi nini'idhat naup ix bhail' xi a'na

Nap duñia': Ma'd gi i'x na ta dadaadhi'dh ap bhail' bhuika

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gi i'x na yap tui nam pai ta au'dha' gi au'dam kuriankam, na bix pix ap tutui ki'd nam bix pix aixim tutum gi i'x: puiña gi yaulhim na gi jiampik ar gii, gi jaaga'd gamin ix maumdurag, ix xibaulhik, gi u'xchugi'dh pikix am ki'd gi ibhaichgad pik ix amka'.

Mi'p xi a'ga na sin tum gi i'x na pich yaa buap nap pai tam mamtuxidh, mi'p xi a'gida na sin tum

Xi kaukap nam tu' a'ga gi ña pin jumap mi' tam mamtuxidh naup mui xi ja a'gidha muchuu na mit jiam a'gi. Xi bhamgi'dhap gim nubii naup ix cha a'gim.

Muip xi ja jumapdaada' naup muchuu ix a'gim

Xi cha a'gipim jumap na pim jik mi' tam mantuxidh, nau ix bhai'g na pim bhai' baidha' gi na jarai ix mat na tu ix bhali'g gi ilix, nach ba' ix bhai' machia'. Xip duñia' pim biipid na pim tu ix machik, jap na:

¿Sin tum gi ilix ja nanmik gi a'lhi naum ix kakauk?

¿Sin am tuutum jidhi' gi ilix?

¿Tu'm dadaadhi'dh?

Xi cha a'gi pim jumap na pim jik mi' tam mantuxi'dh na pimit tu mat gi nat tu mi' jam a'gi gi matgim nau pim mi' xi na a'na na pim tu' ti'kta

¿Ar tu' ilix?	¿Tu nanmik?	¿Sin tum?

Mip xi niniidhat ap nau ix bhai' xi gi a'na

**Mi'p xi ja jupsa gauk gi i'ix nat jam a'gi gi matgim, mi'
pim xi a'na na sin tiigidh kid na tu' dadaadhi'd**

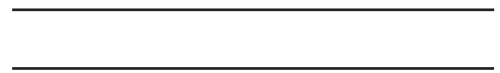
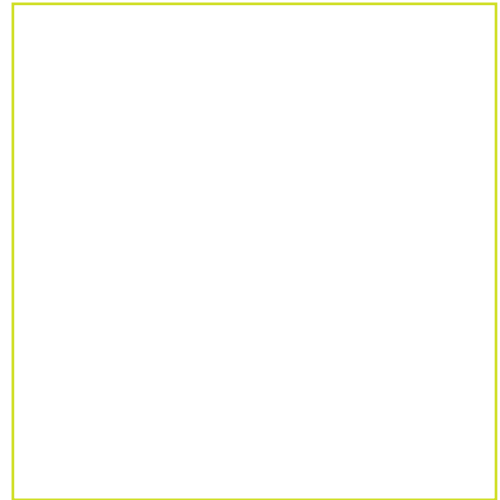
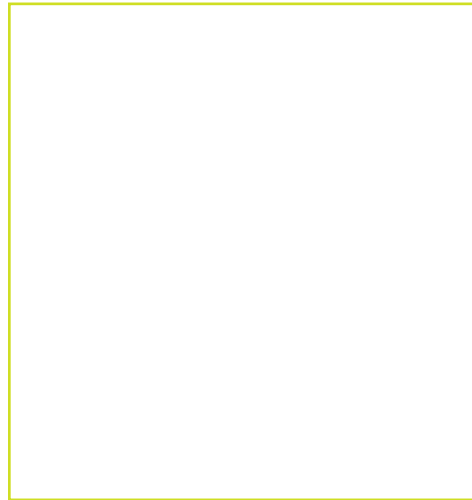
Na sin tiigidh _____Tu dadaadhi'dh _____

Na sin tiigidh _____Tu dadaadhi'dh _____

Xi ja ti'kkad gim gi'kura nam tu' i'ix ki'd am dadaadhi'dh

Xip duñia' ap gi a'n na paim a'ga na tu' ix bha'ig gi i'ix na ta dadaadhi'dh. Mi'p xi ja jupsa gi i'ix nam bhan am dadaadhi'dh am kiam naup xi a'na na tu' ix bhai'g

Jumai pu chu'm ap dñia' gi a'n na sin tui gi na pich bi'pid ap du, bhan gi a'n ix cha, piamkap mi' xi bhi'ispa gi i'ix nap mi' a'ga

Mi'p xip duñia' gi buipsa'd gi a'n nam pai' am mamxidh gi i'ix na ta dadaadhi'dh

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Jai' ix max ñach sin buat ich kikiidhaudh nach mui xi jimmida mi' na pai' kik gi ba'k nam ta dadaadhi'dh, mi'm ich mak gi nach chukid dada'd na gi' gampai i'xchir dir busan sia na jian pui' ki tum.

Nam ba' ix bhail' ich ñiidha gi' nam jarai mi' tajan na pai' kik gi ba'k na bixchuu pix ta ta mak nam dadaadhi'dh, biakammi gi a'n na pai ix mati'g nap sin figidh ki'd nap tu' ki'd ix kauk, bix mi' chadaa na mit,ji'k jim bam sissii, bix mi' bix jiimi nap ar jarai. Da gi a'n ar mad pix, jiamtu' jai' ix max ki'd valer na jix ar mejik.

Gi ñam mi' tam mak nam pai' tam dadaadhi'dh gampai mejik dir jimda piamka makam jakdir na pai' pum bua,

Ji'mad gi jam a'lhi chuk nam ix chamam bix jum'i'dh biak nach biak nach apkam fia'uk gi a'n na sin da' gi a'n. Da' gi a'n bhan ix maati'g nañ chu' ap buada nañ ba' jiampi'k ix kakaukukka, gi' ba' bhan ix maati'g nap tu' ap buada naup ar alhii.

Da' gi a'n am mi' ta mak ki'k nam bhai'm am tanda' nam pa' gu'k gi ba'bak nam ta dadaadhi'dh gi nanbatgad gi sekretaria n ata dadaadhi'dh (SS), gi'kam majikam nam pa' am dadaadhi'dh gin am ta jam. (IMSS) gi'kam nam pa' am dadaadhi'dh gin am ta jam nam ta jam buñir gi gi'kam. (ISSSTE). Na pai tam ni'dh nam antir gi nam jumap audha mam ix bhai' chu'ka (DIF). Gi tumfiga'g ix chukuu gi mejik ga'd (PEMEX) Gi'kam gi sundarux nam ich patibuidh ya mejik (SEDENA) Gi'kam gi sundarux nam sudaichir tu nuuka'ti(SEMAR) nau gi nam dilh ta jaan.

Mi'dhir, da' gi a'n ix bhai'g nam mi' daasimda' nam paidhuk am baidha' mi' na pai' tam dadaadhi'dh nau muchuu am agim, nap ba'jix k'kka.

JIAM NAMIK

SEDENA SECRETARÍA DE LA DEFENSA NACIONAL SEMAR SECRETARÍA DE MARINA SALUD SECRETARÍA DE SALUD

IMSS ISSSTE DIF Nacional PEMEX

MÉXICO GOBIERNO DE LA REPÚBLICA

ESTADOS UNIDOS MEXICANOS

U' UAN NA PAI' X MAAT ' NA J ' KIM JIMIA' NA PAI' TUM DUDUADHI' N'

NAÑ JAX CHI: ROSARIO SÁNCHEZ GÓMEZ

GI A'LHII U'BI KAM K'ID GI A'LHII CHICHIA'UDH KAM NAM BATANDIR MUI JIMMI NAM BA' XITAM MAKAU A'BUD. A'N NA PAI' IX MAAT'G NAM MIT J'PKIM AM SIXSIA.

Xi ja ti'kka'd gim gi'kura naup mi' xi a'na bhan gim a'ntuk bimad gim jadduiñ.

¿Ji'kim mit bam sissii?, ¿Paidhuk amit am sii?

Xi ga'g mi' na pai' jimi gi a'n jikiakxim gi a'n na pai ix matig na tu' kaugda' bam ai, mi'p xi a'na nam tu am a'g jumap bimad gi mamtuxi'dhdam

Mi'p xi a'ga gi na pim jumap mi' tam mamtuxi'dh na mit ji'kim bam sissii

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Ix matit iñ ja jumapad gi i'ix na tu ix bai'g nañ pai kiu			
Ta a'nañi, jiam tu' jai iñ palhbui'dh			
Ix matit iñ kau gi a'n na mi' jikuidh gi mamtuxi'dham			

Mi'p xi a'na mad gi i'x na ta dadaadhi'dh ki'd na tu ix bha'ig

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'iñ

¿Sintum gi matda' chich ba mat da' bhan gi masad?

¿Na tu ix baig nach mui' xi ja a'gidha' gi jai'?

¿Sin jak ix bhaig nach mi' xi ja a'gidha' nachich chu mat?

**Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam
ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti ti'nchuda' namit
tu' jix bhai' mat**

¿Nach chu' jumap ap duñia'?

¿Nach sin jak ja a'gidhdha', na chich chu' apdu?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

¿Tuch ap dunia gi nachich jumap ich jimpai?

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

**IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'ñ gio gu a'alh nam
ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu
mattuda' gu matda'**

Mi' pim xi a'ga na pim tu' ap duñia' gi na pim jumap mi' tam
mantuxi'dh gi matda'

Ji'kdit nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

6. GU SASOI'

Jix maatit ja tittit' iñ gu sasoi' kiicham kam gio gampikkam
nañ pai' kio gio jai'.

Tu a'ga'ap ji'kdit ma'n gok, baik. Gio nap xi a'gada' gui' na pim map baapak

¿Jax chu'm jix mat am gu sasoi'?

¿Pam oi'dha'?

¿Tu' kua'am?

Bhai'p xi ñiidhat nam pai' jupxix gio nap ja kuupa' nam jax chu'm jix ja mat nap pai' bapki

Ji'k map jup duñia' pim na pim jax ja'k tu añdha' dai na binta' namit jax chii bix dhit

¿Jax chu'm gu sasoi' jix ja mat ich?

¿Pa ja'k oi'dha' am dhi sasoi'?

¿Tu' kua'am?

Jix bhai' xi kaiya' gu mamtuxi'ñdham

Tu a'gimiť gu o'dam

Ma'nim sap: gu takaarui', gu tukur, gu bhan gio gu subha'n, tu a'gamiť sap na gu o'dam tu xichui'dhi'm nam pai' tu oi'dha'. Mu chiamiť na gu subha'n na tu a'gidha' gu o'dam na ba' cham buam pix ka tu buada' nam pai' tu oi'dha'.

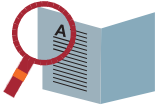
Xi chu a'ga'

¿Tu' mi a'ga' na pai' tu ua'ñix?

¿Jax chu'm gu sasoi' mim a'ga'? ¿Tu' kua' am dhi sasoi'?

Nap duñia': Jabui gu gégér ja'tkam jum jaaduñ, ja tañia'ap nam ma'n jum sopkidha' na pai' jum a'gada' gu sasoi' gio nap ba' xi ja aa'g'i'ñdha' gui' na pim map baapak.

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Dhi matda' jix maati' ja ga'nga nam jax chu'm gu sasoi', jai'ch, nam jax chu'm nam, ji 'k jai'ch, mi' ba' ja mamti nam jir bix aixim tu'm: jix maati' nam tu' kua'. Sai' kua'dam, bakax kua'dam gio gui' nam bi x gok jix chu naa'.

Sai' kua'dam jir gui' am gu sasoi' nam dai sai' kua, cham kua'am gu bakax, pui' na jax gu bak, kabai, kasnir.

Gu bakax kua'dam, jir dhi' am pui' na jax gu kaxio, gu bha'a, gu bhan.

Gu sasoi' nam bix aixim tu'm tu kua'. takaaru', gagox, toxkolh. Gui nam bix aixim tu'm tu kua' gu sasoi' cham jixkat ko'ya' am nam gu' tu' nam pix koi'dha'. Gui' nam ma'n pix jix ñaa jugim am.

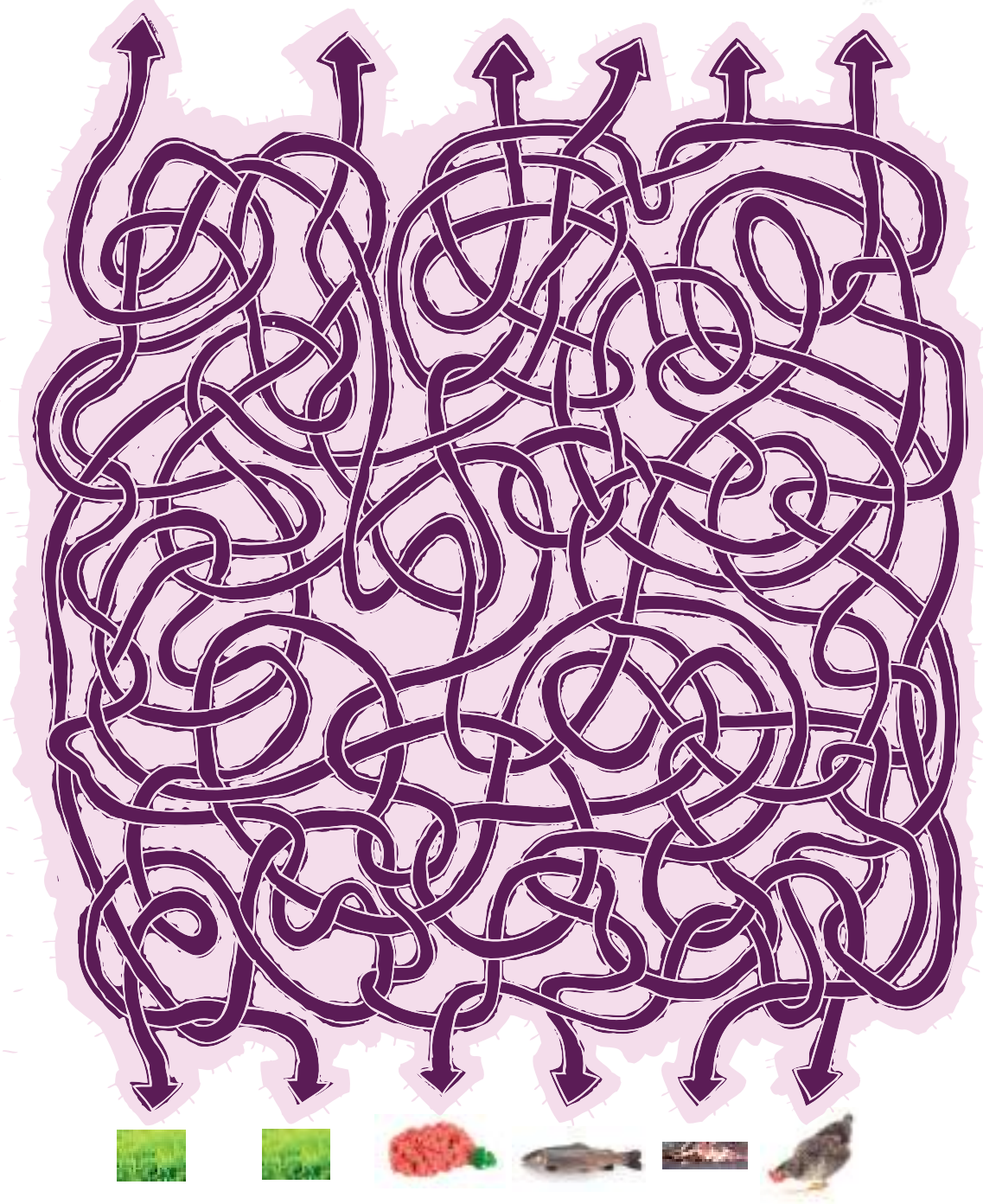
Xi chu a'ga

Nam jax ja'k aa ji'ma'n ap xi ja titga'

Xi chitbia dhi ilhich u'uau

Xi matgilhdha'ap na pai' jax bhiya' gu soi' na ba' tu jugia'

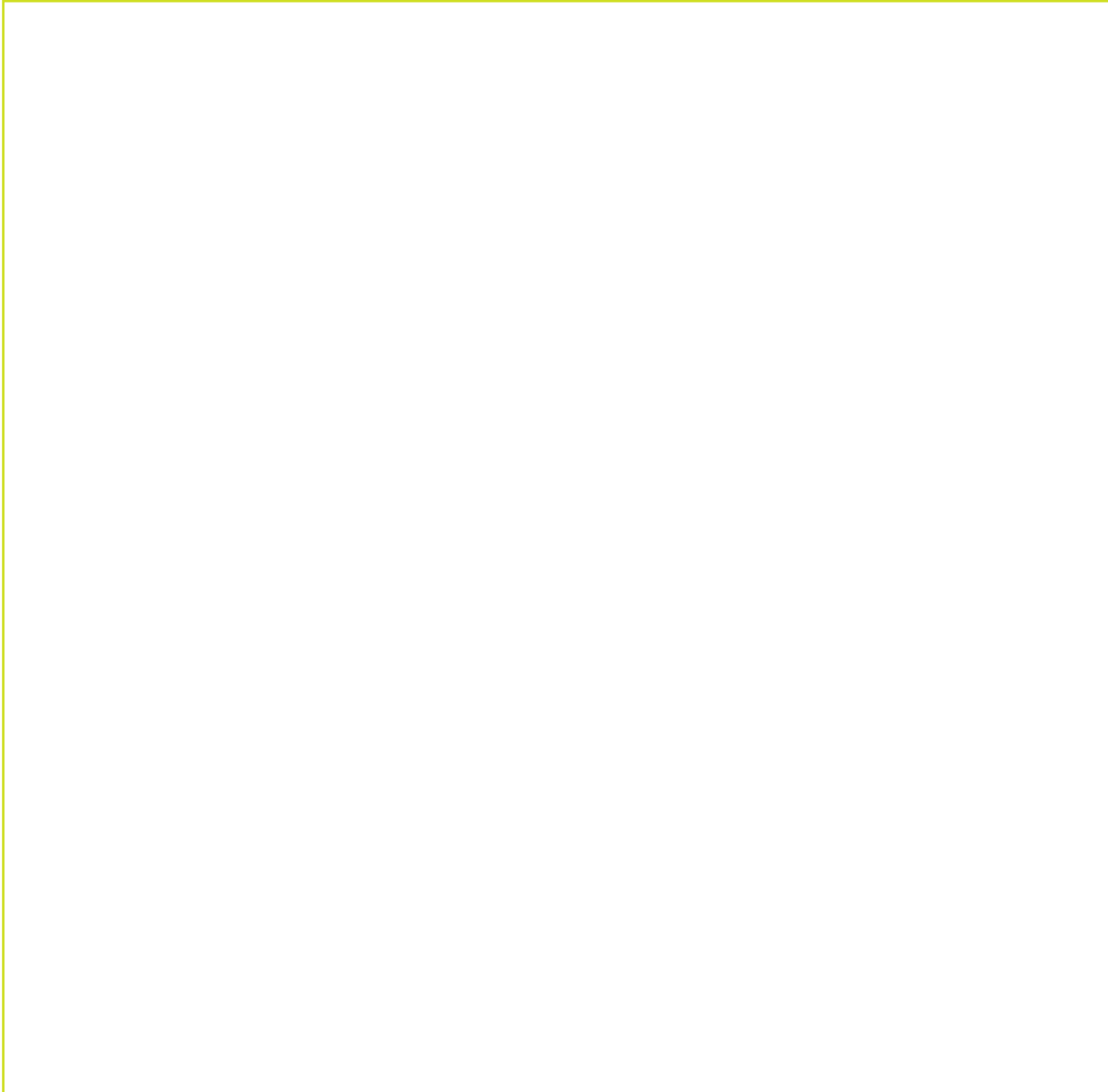

Xi ja ti'nchuda'ap gui' napim map baapak

Nach pai' oi'dha' ʒjax ja'k ach ja tiiti' gu bix aixim tu'm sasoi'?

Bix bubuakia'pim gio napim ja tikka' gu ja'tkam oi'ñkam nam jax ja'k jix ja mat gu sasoi'. Xi ja jupsa'ap ba' na jax chu'm ka'm dhi' na ya' jupñix, nam jax chu'm jum a'ndha' gio nam jax jir tu'm.

Mi' na pai' tum mantuxi'ñ ja jupsa' ap gu sasoi' mi' bita'n na pai' tu kup gio nap xi ja aagi'ñdha' gu jai' a'alh

Jix bhai' xi kaiya' gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Bix aixim tu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n gu sasoi', gu gampixkam, gui' nam tu dadə'gio gui' nam jir sudaichirkam bajirdir gu o'dam jix xijaikam ya' ji chu oi'ñchamit, pui' na ba' na jax: Nach jax ja'k jix biiñak gu o'dam, gu bha'a' gu a'ñga'n ki'n ach im guch xoi'kam, gu suimalh ki'n tum namki'ñ gu bixchu' nach ki'n tu dudua, gio gu kosbor na baiñ gu duk.

Nat jax jum ti'n gu mamtuxi'ñdham xi ja kuupa' ap gu sasoi' aampixkam

takaarui'

tukur

gagox

suimalh

mistuiñ

soyot

Nap duñia': Mum ki'am ja daasa'ap jai' gu sasoi' nam jai'ch nap pai' kio

Xi kaiya' ap dhi' na ma'n na jax chu'm ki'n jum titmu

Ma'nim' sap mu pai' ka
jim ma'n gu
mamtuxi'ndham ma inkia
ma'n gu soyot na pai'
joidham tu yot

Mad sap gi suimalh mui
pai ba jim jix bhiugtug
jikusbif ma'n gu balh, na
ba jix chajamakin gu
a'alh.

Gi bha'g sap ka'a gi
ka'au, naut ba magau.

Gu mistuiñ tu sabadam,
gi i'bda' ich dham.

**Xi a'nda'ap na pich jax chu'm joidham kai gio nap jax
chu'm jix mat, xi ja aagi'ndha'ap gui' napim map baapak**

Xi ja timu'ap mi' na pai' mai'ch gu ñi'ok

sai'	subha'n	sui'malh	bha'a'
Tobhab	momdora'	muubahl	pippilh
	mulh	botpoda'	

Gu _____ jix ña gu _____ gio
na mu ja'p kio gampix

Gu _____ jix ña gu _____ jix
chiido

Gu _____ jix ña gu _____ ilhi'ch

Gu _____ jix ña gu _____ jix
u'uam

Gu _____ kua' gu _____
sudai'chirkam

Jum palhbuidha' gu mamtuxi'ñdham, gē' ki'n ap xi chu jiñkoidha' gio na ma'n na jax chu'm ki'n ua'ñixka', gio nam bix jir puchu'm.

bha'a'	mistuiñ	sui'malh
takaarui'	bipix	gagox
tobhab	kasnir	surui

Xi ua'na' ap na jax chu'm ki'n ma'n na jax jum u'uan

Sasoi' kiicham kam	Sasoi' dadǰ'dam	Sasoi' gampix kam

Xi ninii'ñdha'ap gio nap jix bhai' ua'na'

Ji'k apim map jum jumpada', jup duñia' pim ba' maakob gu u'uan i'lhich na pim pai' tu mattuda' nam jax chu'm jai'ch gu sasoi', na pim pai' oi'dha', gok gu kiichamkam, gok gu gampixkam xi ja jupsa'ap ba' u'uan ta'm.

¿Tu' kua'? _____
¿Paa kio? _____
¿jax _____ ja'k
suulhi'am? _____

¿Tu' kua'? _____
¿Paa kio? _____
¿jax _____ ja'k
suulhi'am? _____

¿Tu' kua'? _____
¿Paa kio? _____
¿jax _____ ja'k
suulhi'am? _____

¿Tu' kua'? _____
¿Paa kio? _____
¿jax _____ ja'k
suulhi'am? _____

Gu jai' namit map jum daa xi chu a'nda'pm napimit tu' tií.

Ja jumpada' pim bix gui' napimit bhaan ja ua'na gu sasoi', bixdhit jumpada'pim na pimit ji'k ja dai gu sasoi' na pim pai' oi'dha' gio bixdhit jup duñia' pim gu koomi'ñ gu jam ua'ñix.

Nañ xiñ mantida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix bhai' nañ chu a'ga' nañ jax ilhiñ			
Cham jum a' na jaro'i jiñ palhbuiñdha'			
Jix mattit ke iñ na tu' jiñkoiñ gu mamtuxiñdham.			

Mi'p xi matgilhdha' nam jir pai' kam gu sasoi'

Sasoi' gampixkam	suimalh	Sasoi' kiicham kam
	gagox	
	gavilán	
	mistuiñ	
	surui	
	takaarui	

Champik maatit kaipich mi' pai', xi aagiñdha' ap gum mamtuxiñdham

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Jax chu'm gu mamtuxi'ñ jum mat dhi masa'n?

¿Tu' pim jix a' napim ja ti'nchuda' gu jai'?

¿Jax ja'k apim jix chu mattudam napimit tu' mat?

Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga'
 map gu gu a'alh nam ma'n gio
 gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti
 ti'nchuda' namit tu' jix bhai' mat
 ¿Tu' jax dhuñia' am map?
 ¿Jax ja'k tu mapkada' am, nam
 ba' bhai' xi chu a'gada'?

II. Ja aagi'ndha' nam tu'p duñia'

¿Tu'm jup duñia' namit ji'k map jum jumpai?

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mamtuxi'ndham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Xi chu a'ga' pim nam tu' jax duñia' gu a'alh nam map tu juana' na pai'dhuk tum mattuda' gu matda'

Ji'kdit nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xi chu buada' napim jax ja'k tu mattuda'

7. TU'TPULHIK SAPAUK JIÑ KI'AM KAM GIO JAI' PUE'MLOS

Jix ja mat iñ na jax chum sapok ñan pai' kio gio jai' pue'mlos kam.

Jix bhai'p xi kaaya' gu tu'tpulhik sapok

Gu to'm gio gu ma'nkam

Sap ma'nim jail'chka' ma'n
gu to'm na mummu ja'p
gaatir tu kua'da'. Midhir ja'p
sap pix bhaji bus gui' na
mil' tu gaa sap bhai' pu
ma'ya.

Sap ba' mu' ma'nkam na
mil' tu gaaka' jix bhaamuk ti
alh nat jax baabu gu
karabil'ñ ga'ñ mui' tii pu
ma'ya.

Alh sap gui' jimil'ññor, pix
am maakam jum buim na
mu milhchu' pucham aimit
sap bhammi ja'k sap ji ai
jumai gaatir gio na tu juu.
Gu ma'nkam alh gio mui' tii
xi ma'ya gio cham jup ai
na gu' cham dakma.
Buimgidhak sap gu to'm pu
cham ka bus mu pai'dhir
na tu kioka'.

Gu michu nax buam tu mat

Mu pai' jax chu'm pue'mlo,
sap na jax ji tukgidha' jum
kukpada' am bix gu
ja'tkam gio ba' nam xi
ulhnai gu ja koi', sap na
gu' no'mit cham ulh, na
pai'dhuk xia'lhia' mi' pix tu
nu'ixka' piam gu mimistuiñ
xi jugiokai am.

Sap ba' ma'nim, ma'n gu
ma'nkam tii xi i'nkia jumai
gu ma'nkam na miichu ju
pum buada', sap ba' bha
ja'p ba bia' ma'n gu
karabil'ñ dai sap gui' na
ki'n tum ma'yas jir on ti nira
na pai'dhuk mi aaya' gu
michu bakchir. Sap alh mil'
ji bus, alh bhai' pu ku'ntux
gio nat bha ma'ya. Jano'
dir dhu gi ba' sap pu
cham kam miichuta gu
ma'nkam...

Gu ma'nkam na Watakame t'ika' gio gu gagoxi'ñ

Bajik, sap gu Watakame dilh mu pai' kioka' biima'n gu gagooxi'ñ. Sap na pai'dhuk ja'k ba gixia' na xi chu juanmirai joidham jix juk sap mi jai'chka' gu timkalh mu na pai' tu kusiñ. Ma'nim sap ba' mo ma tu nukai na sap jix maachim na jaroi' mi a'jit tu duuda'. Sap na mi' ka tu nuuka'n gu Watakame gu gagooxi'ñ mu dir ji baam na pai' ka bo'kat panas sap xim xix pix joidham jix abhar ubii mi' pup kik, mui' ji baa sap na pai' tum bhabhai'ñ mui' ji tu duu. Gu Watakame am jix cho'n am ti nira na gu ubii busñia' mu dir kusiñ, nap pai'dhuk bus, gu Watakame tiigim, mu baa kusiñ sap ba' t'okob xi baami' gu jo' na mi' pix katkat dirap bhail' pu bua sap ba' taichir, gu ubii sap mummu pai'dhir bhail' ji susua gio na bha jiiñak na ji'x jix o'. Jano' dir ba' sap gu wixarika pui' ilhil'ñ am, na gu gagox bakii, ubii ju pum duu, biiman sap pup kio gu Watakame.

Nancy Benítez Chávez
Escuela Amado Nervo Naranjito de Copal,
Municipio del Nayar, Nayarit.

Xi chu a'ga' jabim gu a'alh

¿Jax chu'm joidham kai pich?

¿Jax chu'm gui' nam mi' ja a'ga joidham kai pich?

¿Jax ja'p ilhil'ñ na tu tu'il' mi' na pai' jax huepo am?

**Mi'p xi ja jupsa' na pai' tu kup na jax jum bua gu sapok
 nat jax mui' ji bhiich, na jax jum buimik gio nat jax ja'k
 jum tiimo, mi'p xi dhaasa' na jax chi'**

Na jax ja'k mui' jim kiksa'	Na jax jum buimik	Jax ja'k jum tiimo

**Tu mattuda' am ap gui'na pich tu jupsa' gio xi chu a'ga
 ap na jax chu'm sapok daa pich**

**Bixdhit apim ma'n jup duñia' gu sapok, dai napim ja'pni
 tu duñia':**

Xikolh xi dharaibui pim

Xi chi'ñchu ka ap gu sapok na jax ja'k mui' jim kiksa', na jax
 ja'k jum buimuk gio Jax ja'k jum tiimo'.

Ma'n gu alhii mui' ji bhichdha' pui' xi kai'chdha' na jax chi'ka'
 gu sapok

Gu alhii na ki'n dir ja'k daaka' mui' xi chu a'ga

Mikkat gu jumai pui' xi chu a'ga pix jim kihba' am nam tu sopkia'

Gu alhii na gatuk tu a'ga' ba' tiimo' dhi sapok.

Nap duñia': Ja aagi'ñdha' ap
 gui' na pim map tu oi'dha' na
 pich tu sapoo mu nap pai'
 tum mamtuxi'ñ

**Tu a'ga' ap gio xi ja daasa' ap nam jax chi' gu tutpulhik
sapok nap jix ja mat jai'**

**Ja umuañdha' ap gu jagi'gir ja'tkam mi' kam nam pai' kio
nam ba' jam sopkidha' tu'tpulhik sapauk gio jai'**

Ti'nchukat apim na pim jax duña'.

Mu nam pai' tu kaaya' gu tu'tpulhik sapok.

Ja'x ja namkia' pim pui' xi ja ti'dada' na jir am na mit ba ai
gio na pim ja taxchabgidha' mit ba sopkichu.

Gio na pim tu a'ga na pim jix gi'm darka' na pim ba' jix bhai'
kəka' gu sapokdam.

Kaaya' gu tu'tpulhik sapok

"Bajik sap gu Gabino cham ja jigi'ndha' ..."

Nap duñia': Aaga' ap jaro!' jum jaduñ biima'n gu tu'tpulhik sapok na pich jax chu'm kai.

Ja sopkia' ap gu tu'tpulhik sapok na pimit jax chu'm ja kai, tu jupsa' ap na jax xi chum bua gio na tu' pik bhaan tum a'ga dhi tu'tpulhik sapok

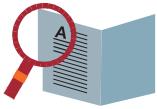
Ti'nchukat ap nap mi daasa' na jax chi' gu tu'tpulhik sapok.

Pui' pim xim buada' na jax jum kai'ch' gu tu'tpulhik sapok na pimit kai

Xi ja aaga' pim nam jaroil pui'm bua.

No' jum a' ma'n apim aaga na jaroil tu a'gidha' na jax chum bua.

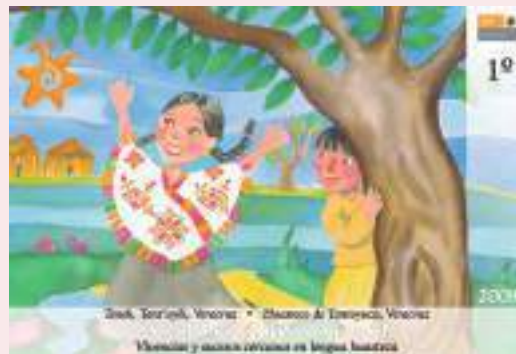
Kaaya' ap na jax tu a'ga' gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHA' MACHIA':

Gu o'dam ki'n no' tum a'ga bhaan jix maati' nar sapok na gu mi jimda' gu sap. Gu sapok jum jiñkuiñ piam ku jum u' uan, ta'tak jir si'lh kam gio cham, na jaro'i mi ja a'gada' nat tu' jax jum duu bajik, nat jax chum duu. Dhi' bhaan tu mamti ich na jax pik ja'k jim. Jir sapok, nak tu' jax jum duu, nat jax chum duu; jum a' na baik jum da'ka': na jaro'i pui' kai'ch, na tu' mi a'ga gio na jaro'i tu machia'.

Nach pai'dhuk mui' ji kiisa' gu sapok: mo mi jimda' ma'nim sap, bajik sap gio jaro'i sap...

Ba' no' bam tiimoim gu sapok pui' xi kai'chdha' "Ja'pni daipui". ja'pni ja'k jum titmo dhi sapok "Jano' dir sap"

**Ji'kdi': ma'n, gok, baik apim xim jumpadai mi tu daasa'
mi' na pai' dhi na mi' bita'n ua'ñix**

Mi'p xi dhaasa' na pai' kat dhi i'rdich tɛb na jax chi' dhi i'lhich sapok

Na tu' ua' gu i'lhich sapok 1	
Na pai' pui' tum bua	
Nam jaro'i' pui' tu buada'	
Na tu' pik bhaan jix chu xijai	
Na jax chum buimik na ba' cham ka tu xijai	
Na jax jum ti'mo gu i'lhich sapok	

Mi'p xi chu jupsa' nat jax chum du dhi baikkap na mi bita'n jix maati', dhi bhaan i'lhich sapok 1

Na jax ja'k mui' jim kiisa'	Na jax jum buimik	Jax ja'k jum ti'mo'

Na tu' ua' gu i'lhich sapok 2	
Na pai' pui' tum bua	
Nam jaroj' pui' tu buada'	
Na tu' pik bhaan jix chu xijai	
Na jax chum buimik na ba' cham ka tu xijai	
Na jax jum tiimo gu i'lhich sapok	

Mi'p xi chu jupsa' nat jax chum du dhi baikkap na mi bita'n jix maati', dhi bhaan ilhich sapok 1

Na jax ja'k mui' jim kiisa'	Na jax jum buimik	Jax ja'k jum tiimo'

Xi chu mattu'n gu matda' ji'kdiit: ma'n, gok, baik na pimit tu' jax duu

Xi ja gaaga' ap gu ñi'ok na jax chu'm ki'n jum u'uan dhi' dhi leetras: s, ', t

Titbia' ap nap da'ndha' gio nap maakam mi chu daasa' dhi i'lhich sapok bhaan dai nap xi chigii gu napich mi tu jupsa. Mi'p ba' xi chu ua'na' nam tu' mim chian

Ihich sapok 1 _____

Maakam añ mi daasa' na jax ja'k mui' jim kiksada'	
Dai gu na jax jum buimik ma'n na jax jum kai'chdha'	
Maakam jum tiimo'	

Ihich sapok 1 _____

Maakam añ mi daasa' na jax ja'k mui' jim kiksada'	
Dai gu jax na jum buimik ma'n na jax jum kai'chdha'	
Maakam jum tiimo'	

Jix bhai' xi kaaya' dhi ilhich sapok

Gu mulh na Uga ti'

– Jax ba' chi, bix cham am ji chu busak! ,gammiji pui'ni kai'chdha' gu mulh na Uga ti'ka'.

Dho gu' sap jax dhu: na pai' tii jimmida' sap gatuk mu ba kiika', na pai'dhuk timoida' na tu u'uanda' sap gatuk ba tiimu', cham ji'xdha' ma'n baabu gu tu' na tii jum japaaba'nda' jabui gu jai sasoi' na cham ji joi'ni' kat gio ba' sap na giilhim jix koxmukka'. J Sap pui' kai'ch na maakam tu du'nia'!, sap ba' ma'n ta'noih pui'm aa, na gu' bax bham nam buam pix chitdada' gu bix sasoi' gampixkam na gu' sap pui' ni'ndha' am na panas jix oodat gio salh pui' tu buada' na tu' jax buada'.

Gio sap na gu' mulh pui' sap bam aagak na pu cham jax ka tu buada' sia sap gu tu' na cham xijai na jax na ja tukdha' gu jaaga'n gu tutua na iigisda' ja'no' taabhak, piam sap nax o'nda' na ja'k ja iobo' gu jix bhii joodai na mi' dharka' na pai' bhikhida' gu suudai' na pai' tim gi'nsida' no' bax chu tato'i'n.

– Jax ku ba' a'n jup tu juanda' na gu' sia nich cham tu jua gu jai' pui'pix ji'n a'mkam jup tu juana' am? A'n jir ji na'n joidham titbiada' gio na jix abhaarum ji'n jipi'ni'ka' ja'p sap xi kai'chdha'.

– Ku gu' cham jir am nap jax kai'ch, ja'p titda gu tato'i'n. Na tu' jix io'm jir am na cham na'n jotmida' mi' pu tiimu' gu tu' na'n jax buada'; na tu' jix io'm jir am ja'p sap ji na'n jix bhai' tiimo' gu tu' sia salh, na gu' pui' xi'n a'nda' jai'n na'nich mo tiimo sia ku jix xijaikat.

Cham tu' bix gui' na bhaan tum juan jum a' am gu tu juandam jix jajoi'ni'kam. Jai'ch na'n pai' tu juana' na jum a' na miikidha' gio na'n jix io'm mu tu juana'. No'p cham jum dikoogi'n nap tu juana' dhi' pu chu'm ka'm cham ji'xdha' machia' nap tu' jix map nap jax dhu'nia'.

Dhi' ba' pui' jir jum duukam, na'n pui' xi chu buada' na'n jax ilhi'ndha' na'n mai'chia' gu tu' na'n jix joi'ndha'. Ba' jir am na'n gammiji gio salh ti nirdhat pui' tum du'niidha' na'n jax ilhi'ndha'; ba' a'n pui' kai'ch nap pui' xi chu buada' nap jax ilhi'n. Pai' dho cham jich jigi'ndha'am nach chu' jix mat nach jax dhu'nia'.

– Mo ba', ap ilhich tato'i'n, ba'n ni'chuda' pich! Dho dhi' bak na ji'n a'm jum a'ndat : na jaroi' ji'n palhbuidha' na ji'n aagi'ndha' nar am na'n mui' xi chu juantu'nda' ; a'n ba' pui' jum titda xib na'n mo tu juana'.

Mi'p xi ja kuupa' xikoolhik ki'n na jax chu'm jir di, nam tu' mi'm tikka

¿Jaroo mi' ja a'ga ilhich sapok ta'm?

¿Jax ba' nam ba' buam pix buada' gu chichiokim ga'n gampikkam?

¿Jaroo tu a'gi gu mulh?

Mi'p xi chu daasa' nam tu' mim tikka

¿Jax am xi chitda gu mulh Uga na ba' maakam bam aa'?

¿Jax ja'k ji bii gu mulh Uga?

¿Tu' jix mamtuxi'ñ dhi ilhich sapok na pai' a'ga gu mulh?

Tu mattuda' ap na pich jax chu ua'na

Jix bhai'p xi jiñkuidha'

Nam ji'k jai'ch gu pue'mlos ja bia' gu saspok tu'tpulhik, dhi bhaan jix maati' nat tu' jax tu'tpulhik duu gio ba' nach chu' jix chu mat, gu ilhich sapok bhaan jich aagi'ñ am nach chu' jax xi buada' gio na bhaan jim gu matda' namit tu' jich do'nchi guch jum kukulsikat.

Gu ma'nkam jix chu maatim kat pui' kai'chdha' na pui' tiigich Carlos Montemayor sap gu saspok gu o'dam tir kam jir matda', na gu' sap panas joidham duñix gui' na maaxik jum sapokda' piam gui' na ba ua'ñix. Ba' jum umuagi'ñ ich nam ja jiñkuidha' gu saspok gu jai' kikcham kam na mi jim na pai' ja ulhi'ñ gu SEP.

Ba' ma'n jaroil' na jix maati' tu ganga umua'ñdha' ap mi' xi chigia' gu internet ta'm, mi'p xi boixpa' na pai' jix chiidho'.

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix maat iñ na jax jum u'uan gu i'lhich sapok			
Jix maatit u'uan iñ gu o'dam ñi'ok sia pu cham jaro'i jiñ palhbui'ñ			
Jix maatit kəə iñ na tu' pik mim a'gada' na pai'dhuk jich jiñkoixi'ñdha' gu mamtuxi'ñdham			

Mi'p xi da'nchuda' ma'n irdich ki'n na jax jimmi no'ch sapok bhaan tu a'ga:

Na j'kim jum da' gu sapok	Na jax jum kai'chdha' na j'kim jum da' gu i'lhich sapok
	1. Gu a'talh pui' tida am nam jix i'bhil'ñ gu bhan.
Na jax ja'k mui' jim kiisa'	2. Jaño' dir pui' i'lhil'ñ na gu sasoi' gampikkam bai'ñdha' am gu ja'ok
Na jax jum buimik	3. Bajik gi Gabich jiam ja j'i'gdhidha gi a'hi...
	4. Ma'nim sap gu bhan i'nkia gu Gabino
Na jax ja'k jum timo	5. Gu Gabich pui' aagat na cham ti i'nkia gu bhan.

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Tu' pimit mat bhaan dhi sapok?, ¿Jax chu'm sapok apim jix sopkim?, ¿Jax apim xi chu buada' na pim ba' tu mattuda' na pimit tu' mat?

Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti' ti'nchuda' namit tu' jix bhai' mat

¿Tu'm jum duñia' jikdit?, jikdit: ma'n, gok, baik apim jumpada'

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

¿Tu' jup duñia' gi jikdit: ma'n, gok, baik

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mamtuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

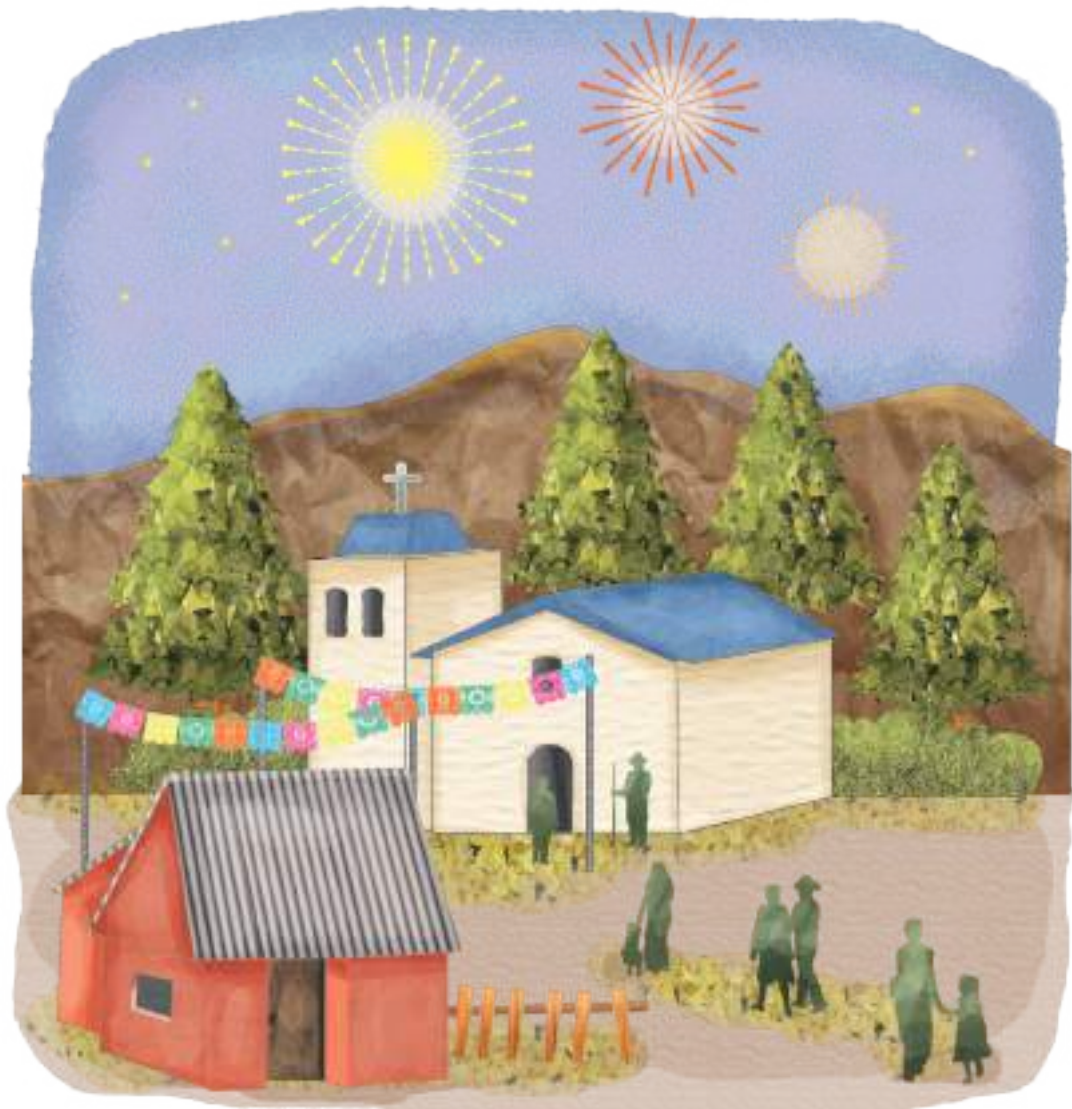
Jikdit nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

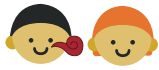
V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

8. GU PIASTA GIO GU DAAÑI' JIÑ PUE'MLO KAM

Jix mat iñ na jum a' nañ pui' xi chu buada' na jax aagix mu
nañ pai' kio no' joidham tum bua

Jiñkuidha' ap na jax chim tiiti' na pai'dhuk joidham tum buada' bhaan dhi masa'n

Na pai' dhuk joidham tum buada' mu nañ pai' kio

Agostu - Sittiamri						
Tumiñkuta'm	Lunis	Martis	Miarkulis	Joebis	Biarnis	Sapat
31 Agostu Jir batti bhaan gu xiotalh	1 Jir ma'n cham jum kua' gu on	2 Jir gok na dir ba tum saab	3 Jir baik tum buujidha' pui gu ku'a	4 Jir maakob jir mamtaima'n	5 Jir jix chamam gu xiotalh ji jurnimdha'	6 Ji xia'lhia' gu xiotalh gio bar ma'nka' gu oidharga'n
7 Bar gok gu oidhar ga'n gu xiotalh	8 Bar baik gu oidhar ga'n	9 Bar maakob	10 Jum titmu gu oidhar ga'n gu xiotalh	11 Bat ti ji ba tiimo' gu oidhar ga'n gu xiotalh	12	13 Mambix daman baik bhaan gu sittiamri, d'alh na mit jil'ch a'mkam tu da
14	15 Maambix daman jix chamam bhaan jano' tum jiiñak tanoohlilñ gu Dolores	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27 Mambix daman jix xumgok jano' joi gu dibir Meejik
28	29	30	31			

Xi chu a'ga' ap nap jax ilhiñ na xi chum buada' no' jir piasta

Xi chu a'ga'pim

¿Jax chu'm piasta ap aa jix ja mat mu kam nap pai' kio?

¿Jax kai'ñkam pui' tum buada'?

¿Jix mat ap aa na pai' bix aixim joidham tum buada' mu nap pai' kio?

Ma'n ap xi aaga' dhi' bhaan na joidham tum buada' mi'p ba' xi chu jupsa' na tu' jax jum buada'

Maambix daman jix chamam bhaan gu Sítiamri jano' tum jiiñak tanoohi'ñ gu Dolores

Xiotalh 31 de agostu batti bhaan gu xiotalh

Jir piasta ga'n guch Chat na chiop kiika' nap pai' kio

A'alh namit tu kokdak jano' 13 bhaan gu sítiamri 1847

Ja piasta' gu kako'i' ma'n piam gok bhaan gu Nobiamri

Mambix daman jix xumgok bhaan Sítiamri jano' joi gu dibir Meejik 1985

Tu ja a'gidha' ap napich tu' io'm joidham tii

**Tu a'ga' apim, na pim tu' tu tikka map gum
mamtuxi'ñdham gio gui' nap ja bim bakki eskuel**

Na jax kai'ñkam gui' na
tim tikka dhi: Nap
machia' na tu' jax jum
bua gio nap tu' ka'm ti
nii'ñdha' na pui' tum bua
na jax tum bua mu na
pai' joidham tum bua.
Xi chu a'ga' ap na tu' jir
am nap ti tikka' na jax:
¿Tu' jum a' nañ bha' tu
piastata' mu pue'mlo?
¿Jarom mi' jup tui'ka'?

¿Tu' bhaan tum ninii'ñ no' ba xi chum piastatam?

- Ja maatii ap gu tikka na xim kaimaka gio na cham xijai,
daasaipim na ji'x juruñdha' na pim ti tikka'.
- Na pim jaroi' tikka' gio gio paaduk
- Jarom tu tikka' gio nam jaroi' tu ua'na' na jax chi'ya'.
- Pui' pim xi chu buada' na jax no' pim ba ti tikka.

Mi'p xi ua'na' gu matda' na pich mat na pich pai'dhuk ti' tikka.

Jir tu' am gui' nam mi oipu

Tu' jax jum bua

Ji'x amit tu' a'ga na mi' ba' pui' ba tu duu

Na tu' bhaan tim nini'iñ nam pai' dhuk tu' a'ga nam jax chu duñia' bhaan piasta

Tu ja a'gidha' ap na pich tu' ua'na' gio nap xi ja kaiya' gu jai'

Mi ja ua' na' ap gu ñ'lok dhi'ñi ki'n: x, y

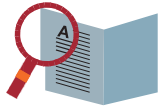

**Mi'p xi ua'na' mi' irban dir na pai'dhuk joidham tum
buada' gio na ji'k bhaan pui' tum buada'**

Tigia' ap gio nap jix bhai' mi' pui' xi dhuñia'

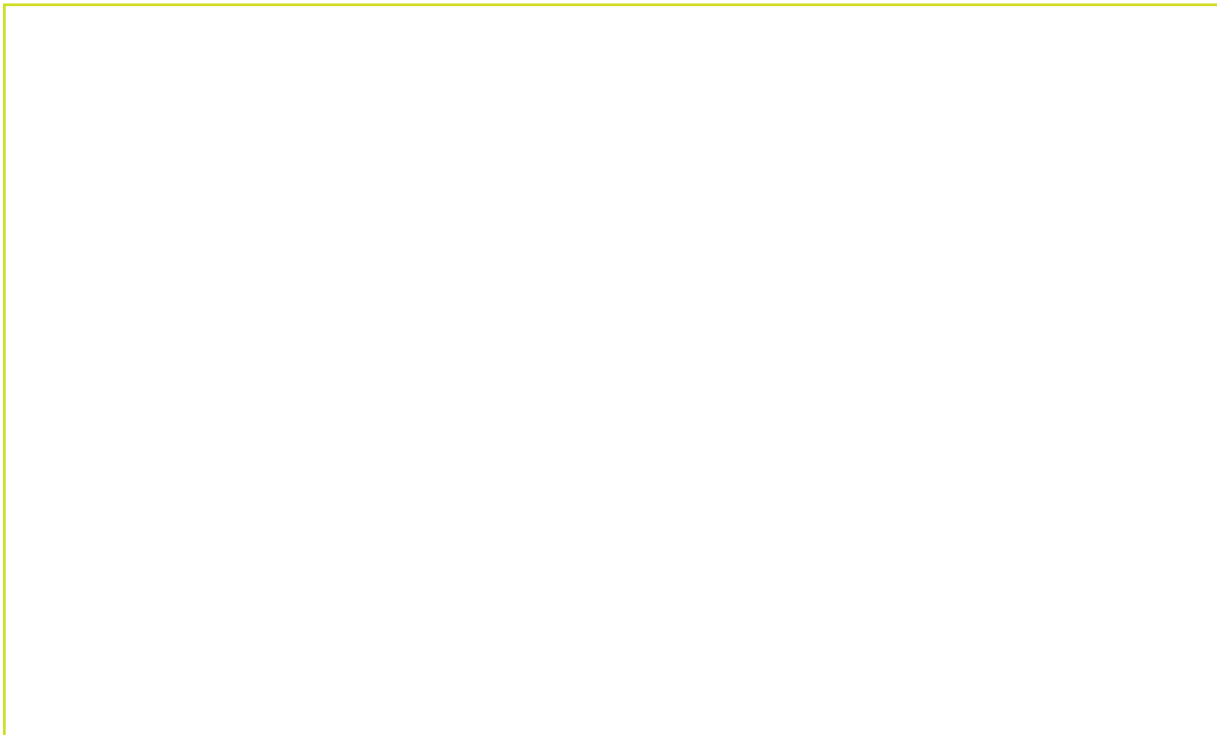
Kaiya' ap gu mamtuxi'ndham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Joidham tum buada' mu nañ pai' kio na bhaan tum taan jix abhaarum bhaan na jax nam jix kiki'ka' gu sasoi', i'ix gio na tum taxchabgi'ndha' na tu' jum or gio nam jix kiki'ka'.

Na ji'x joidham jix bhai' tum buada' pui' ja'k tum buada' na tu' jir am, mu nañ pai' kioka' dhi' pu kai'nkam na cham mai' ti gixia' nañ jax tu kio.

Tu jupsa' ap na tu' bhaan jix maati'ka' nap tu' jix mat na pai'dhuk jir piastaka' jum pue'mlo am

Ja ti'ndhuda' ap gu jai' na pim map jup tui'dhi' na pich tu' jax dhu

“NA JOIDHAM TUM BUADA' NACH JIR PAI' KAM”

“Na joidham tum buada'
nach jir pai' kam”

“Ni' gu saasab”

“Koi' ya ja'pkam”

“Na pai'tum joojoi'ñ na
tu'p tum bua nap jir pai'kam”

“Ja kokdichu' ñ
gu kikilh”

“Nam pai'm joojoi'ñ gu tutur”

**Xikoolh ap xi kuupa' na tu' mix max bhaan dhi piasta dhi'
dhi pue'mlo ta'm**

Jix bhai'p xi chu kaiya'

Gu tu'

Tu': t̪hi'n̪

Gu piasta na io'm bhaan ti̪ ni̪n̪ ja biiñak gu pue'mlos

Fracisco José Alonso Rodríguez/11.07.15

Nañ bhaan tu machia' gu piasta jix abhaarum gio joidham tu tatda'ka', mia'n dir ach jup tui'n̪gida' na pai' jix xijaim tum tui'n̪gida' nach bhaan ti̪ ni̪n̪ gio nach jax jich a',na tu' jax jum buada' gio ba' bhaan nach jax chu oi'dha' bajik dir kam.

Dhi matda' jup jum duu gui' nam jix chu matda' bhaan dhi biiñak dhi ñi'ok na pui'm kai'ch matda' pue'mlos kam, na jax nam tu' jix mat, jum a' gio na jax chu tatda' gu oi'n̪kam.

Nam ji'x bax maax dhi pue'mlos gio nat jax ba tum duu ti̪ ni̪n̪ ich na ma'n na jax chum buim , jai'ch gu matda' pue'mlokam na gammiji pui' tum buim gio na jix abhaarum tum buidha' gammiji ja biiñak gu oi'n̪kam .

Gio na jax gu piasta palhip maakam tum bua cham tu' nam jax pix ji xia'n̪dhidha' gu oi'n̪kam, dhi' pui' ja'k aagix nam pai' dhuk bix jum jumpa'n gu ja'tkam nam ba a'gada' na tu' jum aagidha' jix abhaarum tu tui'ka' nam tu joojoidha' gui' nam ji'k mi aaya' gio nam jum titgir gum ja'nnim mik dhir kam jum ja'nnim

Gu piasta ji'k tu buppichu'm gio nañ joidham jix abhaarum jiñ a'nda' bhaan gu koi', saasab, ni', gio bix aixim.

Ma'n gui' nat jaro'i' biip'i' mat gu pue'mlos kam japni jum da'nsat Durkheim dhi piasta nam bhaan jum jumpa'n nam ji'k maap tu oi'dha' gio nam jax ja'k tu oi'dha' na bhaan jix maati' nam map jup tu'i'.

<http://www.laopiniondezamora.es/opinion/2015/07/11/fiestas-populares-alma-pueblos/856733.html>

Kii'chdha' ap gu tu'tpuulhik ñi'ok

Pui'm kai'ch na tu' bhaan tum
nini'iñ gio na jax jum a'

Na jax ja'k tum dudua mu
pue'mlota'm

Nam tu' jix chu maat mu
pue'mlo

Jix abhaarum matda'

Gu piasta jir _____

Gu piasta jich mia'nka'n mu ja'k _____

“Abhar” dhi ñi'ok ja'p kai'ñkam pui'm kai'ch _____

Dhi piastas jir jix _____

Mi'p xi ua'na' nap jax ilhi'ñ gio na jax kai'ñkam pui'm kai'ch dhi tu'tpuulhik ñi'ok bhaan

Gu piasta map jich jumpa'n siach tu' jax ka bua, na gu' pui'
ja'k ba aagixka' jix jikim bhaan

Pui' ja'k bhaan tum
dudua bhaan gu
piasta _____

Mi ua' na' ap gu ñi'ok
dhi' ñi ki'n: x, y

Daasa' ap gu piasta mi'kam jum pue'mlo am

Tigia' ap gio nap jix bhai' mi' xi ua'na'

Xi nii'ndha' ap dhi tu'tpulhik ñi'ok na jax ja'k ua'ñix gio xikoolh ap xi kuupa' nam pai' ma'n nam jax chu'm

Umuagim	Sasabdam	Tua'dam
Kiikam	Ni'dam	Kua'dam

Ua'na' ap gu ñi'ok xi bindai ap dhi' na damdir ua'ñix

Gaaga' ap mi' na pai' mui' mix max dhi leetras nam tu' bhaan ti nii'ñ no' joidham tum bua

a	b	e	r	t	a	x	c	h	a	b	c	z
f	o	i	l	h	n	d	t	m	d	l	ñ	l
p	s	x	b	w	t	a	n	g	ñ	k	w	m
u	a	d	q	j	i	m	d	h	r	c	z	i
a	j	w	ñ	q	r	l	ñ	y	v	x	z	o
l	s	t	∅	ñ	d	c	h	e	g	t	l	l
x	i	f	a	b	u	a	∅	i	l	w	g	d
i	o	q	a	f	t	i	h	d	x	i	b	m
u	z	m	ñ	s	h	j	r	g	c	e	x	j
w	i	f	j	o	c	n	ñ	∅	a	q	i	h
∅	b	a	f	e	h	k	x	b	i	∅	v	k

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix bhai' nañ pui'xi kai'chdha' nañ jax ilhi'ñ			
Jix maatit niil'ñ iñ na tu' bhaan xi chi niidhat jir piasta nañ pai' kio			
U'uan iñ gu ñiok sia cham jaro!' jiñ palhbui'ñ			
Jix maatit kəə iñ na tu' mi agadha' no' tu' jiñkuiñ gu mamtuxi'ñdham			

**Ua'na' ap na jax kai'ñkam mi'p tui'ñgida' ap jabim gum
gi'kora' na pai' dhuk bhaan ba tu a'gada' gu piasta mu
jum pue'mlo am**

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Tu' pi mit mat dhi piasta
ta'm bhaan mu jam
pue'mlo kam? ¿Tu' io'm
bhaan tum nini'i'ñ nam pai'
dhuk ba tu a'gada' gu
piasta?
¿Jax ja'k am tu mattuda'
na mit tu' mat?

Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti ti'nchuda' namit tu' jix bhai' mat

¿Tu'm jax dhuñia' map? Ji'kdiñ apim xim jumpaada'

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Ji'kdiñ nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

9. SAPOK GIO GU ÑI'OK T†TBI O'DAM K†'N

Jix mat iñ bix aixim tu'm ua'ñixkam gu ñi'ok na cham koxmida'

Kaiya' gio mail'chia' ap

Jix ki'nkob koksi gio jix
ki'nkob bapmi',

Ku gu' gu kilhii io'm
biipi' koksi gio biipi'
bapmi'.

¿Jir tu' da'? Tañolh

Nap jix maatit tu
køøka', dhi' jum a' nap
jix matka'

Nap ba' machia' nar
tu'.

¿Jir tu'? mail'chik

Jum bhaidha' siap
cham taichir daa,

dai na cham jir tai.

Jum kua'.

¿Jir tu'da'? Pulhix

Tum a'giñ jap na jax
no'p jum ki'am daa,
dai nap cham mi' pui'
tu buada' dai nap
køøka'.

¿Jir jarooda'?

Mamtuxiñdham

Bamiñdhai ap gum nob nap ba' ba ti jiñdha'

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gu mai'chik jir dhi' nach ki'n titbia guch ñ'ok o'dam,
jir dhi' na palhip jix xijai nach mai'chia' na jaroi' jich
køka', gu mai'chik no' mit mamtuxi'ñdham mai'chi
biipi' ji busñaia gui' na pui' chi'.

Jix ja mat ap jai' gu mamai'chik ja a'ñdha' ap gum jupabkam

**Jikdit tu juana' na pim ba' jai' jup duñaia' gu mai'chik gio ua'na'
pim mi bita'n bix gokkap**

**Jik dit apim mi aichdha' gu mai'chik na pi mit kia'pix
jup ja duu na pim ba' machia' nam ji'k mi'p tu'i' nam
jix matda'**

Nap duñaia': Titbia' ap jabim gum ki'amkam gu mai'chik, ja
aagi'ñdha' ap na pich jax chu'm mat mu eskuel

**Kaiya' gio xi machia' gu ñi'ok na ma'n jax jum titmo gio
nap xi machia'**

Ma'n tañolh
jii gu Mulh.

Gu alhii ubii Ai'cham kam
Cham a' na jimia' Chianarkam.

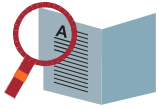
Gu alhii kua' gu junba'
nat ua'rak na kax chu ba'ot
Na ka daraa gu juju'ba'.

Gok ba yot
Gu yook.

**Machia' ap ma'n dhi ñi'ok na ma'n na jax jum titmo gio
nap aaga' ge' ki'n jabui gum jupabkam na pim map jup
tu'i'. xi bamiñdhai ap gum nob nap ba' mui' ba ñokia'**

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gu ñil'ok na ma'n na jax jum titmo gio nar am pui' na
jax jum kai'ch, dhi' pu chu'm bhaan jim gu ñil'ok na
joidham jum kai'ch, jix bhai'p xi chu kaaya':

“Gu balh
su'n gu timkalh”

**bita'n no'p tiñcho' ap ma'n? Ua'na' ap gui' na ma'n na
jax jum titmo bhaan dai na mi' matgilhchulhdhix bita'n
no'p tiñcho' ap ma'n**

Tu kaiya' ap gio pui'p xi chii'ya'

Gu jiñ ñan tu soom
Gio na soon gu son
Tu' soom guñ ñan?
Gio na tu' soon.

Gu alhii ja bia' gu kikchar
nat kiicham
ja ua' gu kikchar
nat pai' kiicham.

Añ kii'ksa gu bhuru'x
Nat pai' kikbu
Bhañ kiiya
Añ am jiñ kis
Nat pai'ñ kiiya.

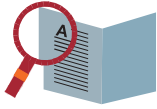
Gu Maximiliano ua' gu
bakua
Gio gu bakuañkar
Ba bakua ki'n gu
bakuañkar.

Gu alhii ja niniil'chu'n
Gu niniil'xkar
Na ja joojoi'ñ gu
niniil'xkar
Nam ti ni' gu niniil'xkar

Xi ba mi'ñdhai ap gum nob nab ba' gio pui' chiiya' ma'n

Kaiya' ap gu mamtuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ bhaan jix maati' guñ matda' jich ñi'ok ki'n o'dam bix gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ gammiji jich mak gu kokda' nañ bhaan machia' na gu' jaroi' no' xi chi ti'.

Cham jik gi'nsit, dhi'ba' pui' bam kai'ch na cham ka saase' gu nin. Nañ mamti ge' ki'n gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ jich palhbui'ñ nach ba' jix bhai' titi'nda' gu ñi'ok nach pai'dhuk tu a'gada'.

Jix mat ap jax chu'm gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ, xi ja a'ñdha ap gum jupabkam.

Ua'na' ap mi bita'n gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ nap bax mat

Tigia' ap gio nap gio nap jix ja ua'na' gu ñi'ok nax xijai gum jiñkoi'ñ

Nap duñia': Ja titbixdha' ap gum jaaduñ nam titga' gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ

Tu kaiya' jix gi'm

Cha'p tu suñiakda' no't
kia'pix gii gu masa'n.

Jum gaxbu' ap gio nap
kuana' gum bonam no't
bhai' ba bus gu tañolh.

Kuana' ap gum bonam
gio nap namkia' nap pai'
dhuk ja ñio'kdha' gum
gi'kora', ma'rin gio gum
pa'rin gam jum jaaduñ.

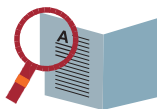
Tu'p ka'm xi ja niidhat gum
gi'kora', cha'p ibhidham
kai'chdha' ja taagib.

Ua'na' ap bixxik dhir dhi gu guguxdhara' nap jax jum a' na pich ba jiñkoi

Gu guguxdhara'	Jiñ ñiñchu'n
Cha'p tu suñiakda' not kia'pix gii gu masa'n.	
Tu'p ka'm xi ja niidhat gum gi'kora', cha'p iibhidham kai'chdha' ja taagib.	
Xi chu aichdhaji ap na ji'k tañolh daaxix gu oidharga'n no'p ti ni' gu xiotalh, no'p jix xidhuu.	

Kaiya' ap gu mantuxi'ñdham

NAP BA' JIX BHAI' MACHIA':

Mu nañ jir pai'kam pui' ja'k tum bua nam jax tuch a'gi'ñ, na pai' jix bhai' tum bua na tu' aagix, nam ba' gu a'alh pui' ja'k tu buidha' nam ba' cham ji'k dir bua' nam jax tu oi'dha'.

Tu a'ga' ap nap pai' tum mantuxi'ñ nat tu jiñkoi gu mantuxi'ñdham

Ja tigia' ap gui' nam mi' jupxix

Nap duñia': Tu a'ga' ap gu gø'gø' ja'tkam ja bui nar am gu guguxdhara' ja tañia' ap nam jum titgidha' jai'

Jupna' ap ma'n gu guguxdhara' na mi't jum a'n̄ mum ki'am.

Map apim xim dagii ua'na' ma'n gu guguxdhara'

Ja tigia' ap gio nap jix bhai' xi ua'na' gu ua'n̄ix

Suudaidha' ap gu mai'chik bhaan ap xim xixpai gu jupxixkam

Jix _____ koksi gio jix ki'nkob
bapmi',
Ku gu' gu kilhii io'm biipi' koksi gio biipi'
bapmi'.
¿Jir tu' da' Tañolh?

Nap jix maatit tu _____, dhi'
jum a' nap jix matka' nap ba' machia'
nar tu'.
¿Jir tu'? Mai'chik

Tum a'giñ jap na jax no'p
_____ daa, dai nap cham mi'
pui' tu buada' dai nap kɛɛka'.
¿Jir jarooda'? Mamtuxi'ñdham

Jiñ ki'am dir puñ aagi'ñdha'
nañ pai' bhiiya' nañ ba jimia'
_____.
¿Jir tu'da'? boi

Ja aagi'ñdha' ap na pich ji'kim am bua gum chichiokim

Mi ja ua'na' ap gu ñi'ok dhi'ñi ki'n: bh, lh, dh, ch, ɛ, i, '

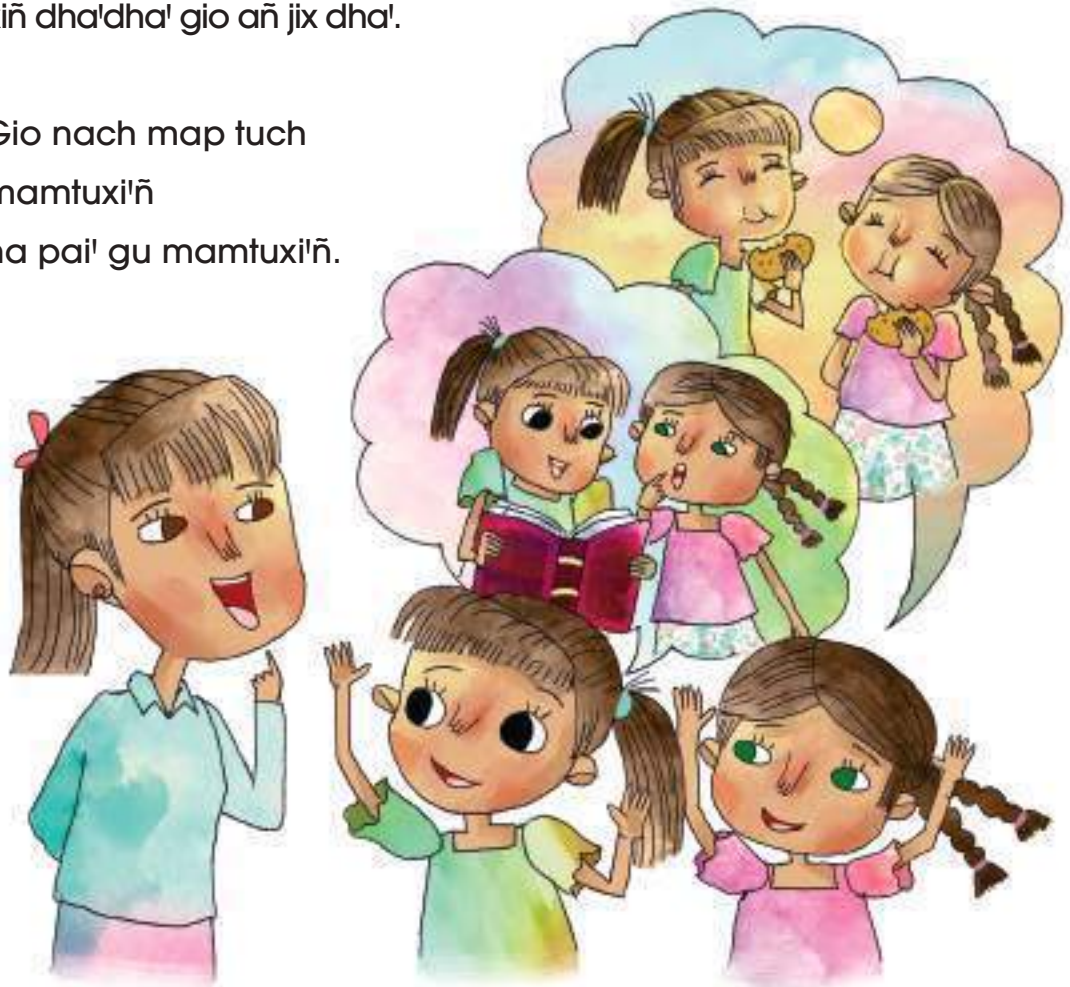
Kantaaru' ap dhi saasab

Guñ ami' ap gu saasab

Añ xi chu jugaaji
no ñich ba jii
nañ pai'ñ mantuxdha'
gu na jamni tiiti' a.

Guñ ami' jiñ oi'ñchu'nda'
na gu' jix bhai' jiñ
chitdada'
sia nach pai' ja'p oipuda'
xiñ dha'dha' gio añ jix dha'.

Gio nach map tuch
mantuxi'ñ
na pai' gu mantuxi'ñ.

**Tigia' ap bhaan dhi saasab gu ñi'ok na ma'n na jax jum
titmo gio nap ua'na' mi bita'n**

_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____
_____	jum titmo ki'n	_____

Ja tigia' ap jabui gum jupabkam gu ñi'ok na pich ua'na'

**Jiñkoidha' ap gè' ki'n gu ñi'ok na pich ua'na' gio nap
matgilhchuda' na pai' gu ñi' ok pui'p jum kai'ch**

**Jup duñia' ich gu u'uan na mi jimda' gu maichik', gui' na
ma'n na jax jum titmo, gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ gio
guguxdhara'**

- Ua'na' pim gu mai'chik gui' na ma'n na jax jum titmoda' gio
gui' na cham bhai' jum jiñkoi'ñ u' uan tam jix chooto.
- Tigia' pim gu jam u'uan na mi jim gu ñi'ok joidham tu'm nar
biixi'ñka' gio na mamxidhixka'.
- Bixdhit apim gaaga' na pim jax chitga' gu jam u'uan.
- Jup duñia' ma'n gu u'uan na pu chu'm mi jimda'.

Nañ xiñ mamtida'

Mi'p xi jupna' ma'n gu ✓ nam pai' jix mat

Na ñich chu' mat	Gammiji	Pai' ji	Chakui mat iñ
Jix bhai' nañ pui'xi kai'chdha' nañ jax ilhi'ñ			
Jix maatit nii'ñ iñ na tu'bhaan xi chiniidhat no' jir piasta nañ pai' kio			
U'uan iñ gu ñiok sia cham jaro' jiñ palhbul'ñ			
Jix maatit kēē iñ na tu' mi agadha' no' tu' jiñkuiñ gu mamtuxi'ñdham			

Tu ua'na' ap ma'n gu matda' bhaan gu guguxdhara'

U 'uan na bhaan tu juan ma'n bhidhim

I. Nach chu' jabim gu a'alh tu a'ga' nach mi' tu ja mamtuxi'ñ

¿Tu' pimit mat dhi
masa'n?
¿Jax ja'k tu a'ñdha'
pim na pi mit tu' mat?

Na tu' jum a' nach jabim tu a'ga' map gu gu a'alh nam ma'n gio gok oidha' jiiim nach pai'dhuk ti ti'nchuda' namit tu' jix bhai' mat

¿Jax chu duñia' am bhixdhit? map apim xim dagia'?

II. Ja aagi'ñdha' nam tu'p duñia'

Jumai'p pu chu'm jup duñia' mi chu daasa' ap ba'

Jax chi'	Na tu' jax dhuñia'

III. ¿Tu' jum a' na pim ba' pui' ba tu duñia' na pimit jax chu dai?

IV. Xi chu a'ga' ap biima'n gu mantuxi'ñdham gio gu a'alh nam ma'n bhidim jiiim nam tu' jax xi buada' na pim pai'dhuk tu mattuda' gu matda'

Ji'kdit nam tu juana'	Nam tu' jax dhuñia'

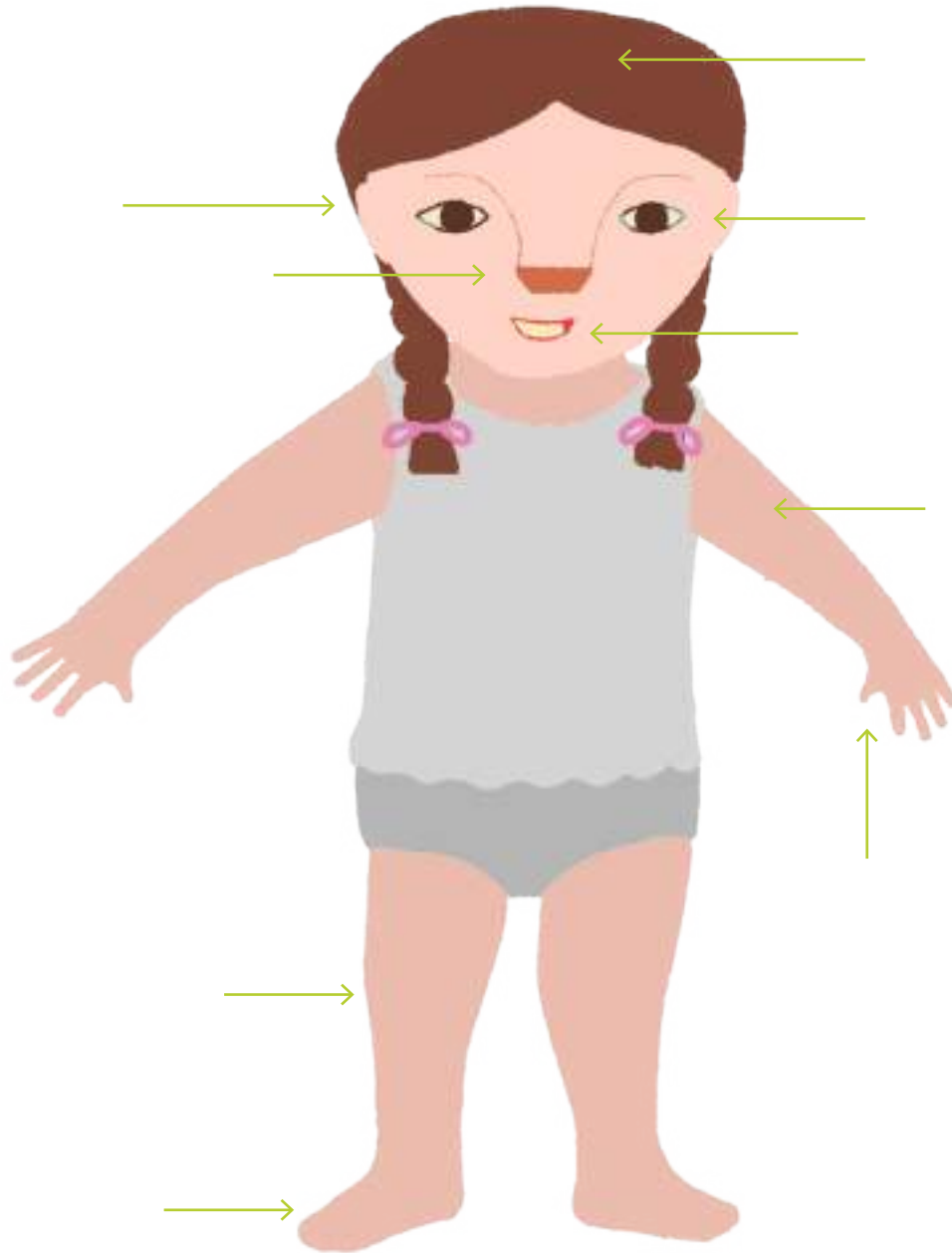
V. Pui' pim xim buada' na jax ja'k tu mattuda'pim

10. U'UAN JUM JIKIAKDAM

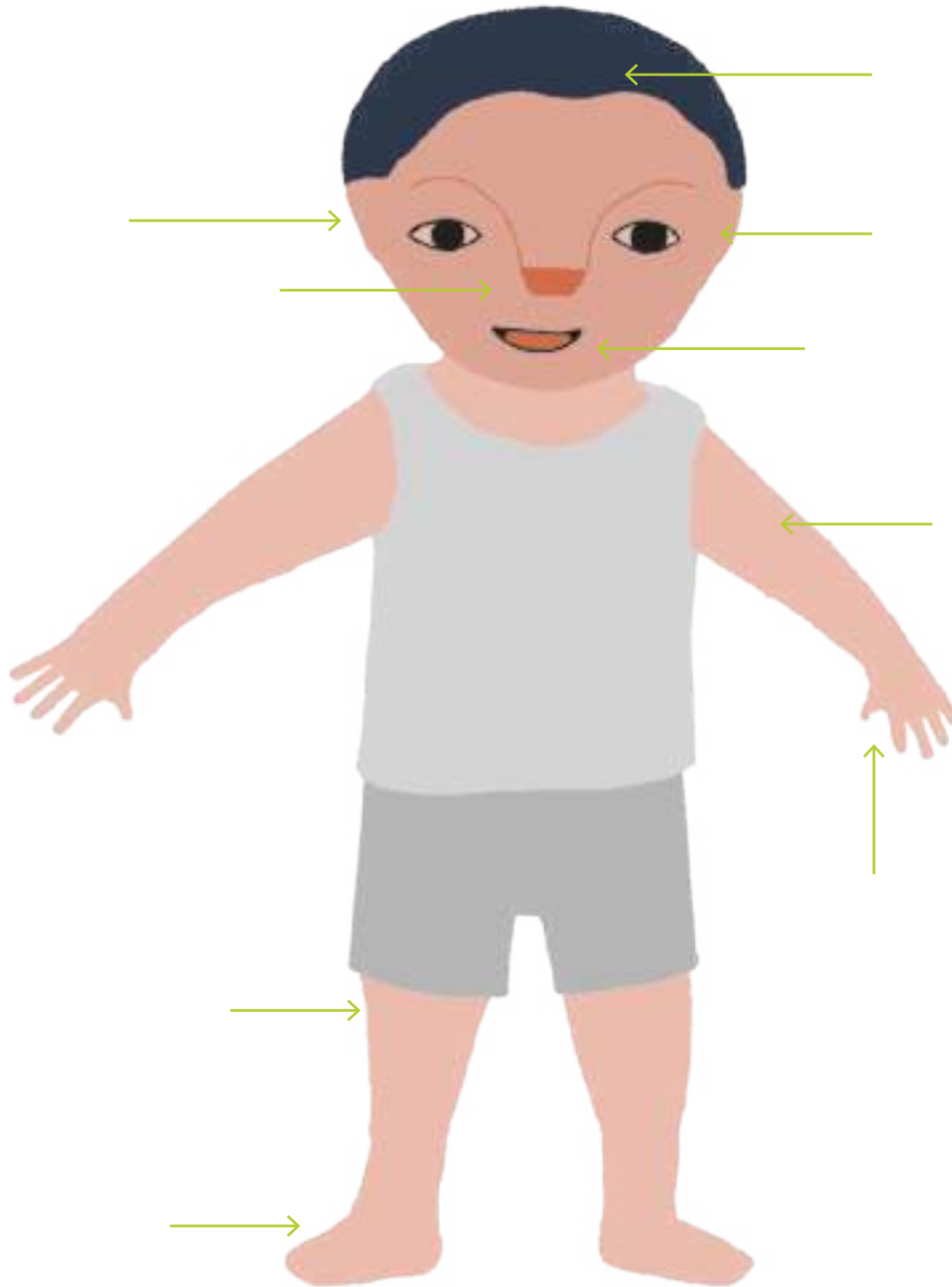
Gu jiñ chuuku'

Jiñ mo'	Jiñ buupui	Jiñ dhak
Jiñ ñaanak	Jiñ chiñ	Jiñ kotbo
Jiñ ñob	Jiñ chiñ	Jiñ kotbo

Gu jiñ chuuku'

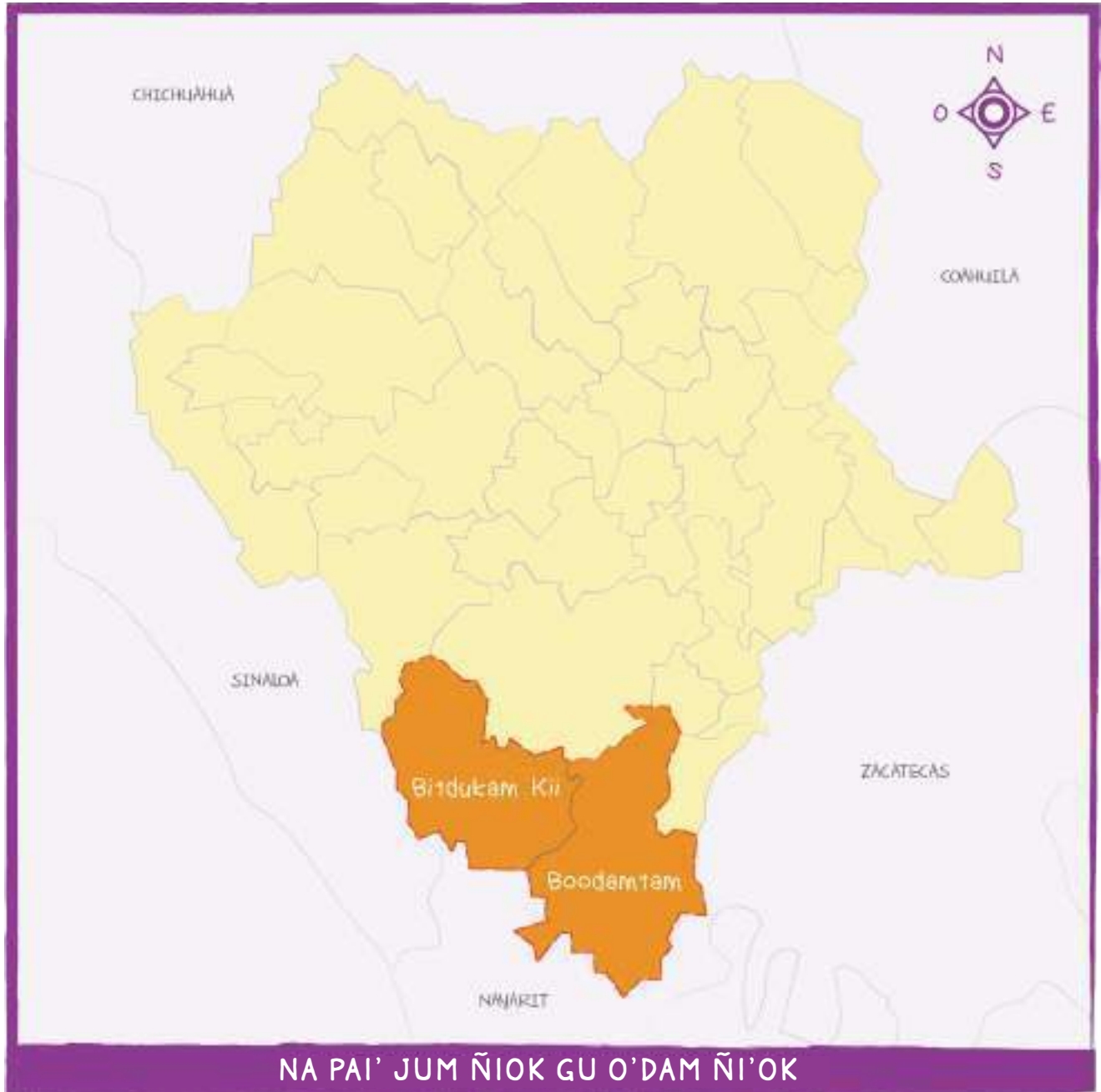

Jiñ mo'	Jiñ buupui	Jiñ dhak
Jiñ ñaanak	Jiñ chiñ	Jiñ kotbo
Jiñ ñob	Jiñ chiñ	Jiñ kotbo

Jiñ ñi'ok o'dam

Xi bhi'xbhio'ka'ap dhi' nam pai' jupxix gu a'alh nam pai' o'dam ki'n tu a'ga. Xi jiñkoidha' na jax chi ti' gio nap xi chu a'nda' nap jir pai'kam

Map gu mantuxi'ñdham jiñkoidha'ap na jax chi ti' na pai' jum ñiok gum ñi'ok

1. Jich mamti ich gio nach jich ñño'ki'ñ

¶hich u'uan ua'ñix. O'dam

a	b	bh	ch	d
dh	e	ē	g	i
ı	J	k	lh	m
n	ñ	o	p	r
s	ı	t	u	v
x	y			

1. Jich mamti ich gio nach jich ñño'ki'ñ

¶hich u'uan ua'ñix. O'dam

a	b	bh	ch	d
dh	e	ø	g	i
ı	j	k	lh	m
n	ñ	o	p	r
s	ı	t	u	v
x	y			

1. Jich mamti ich gio nach jich ññio'ki'ñ

Ɔhich u'uan ua'ñix. O'dam

A	B	BH	CH	D
DH	E	E	G	I
†	J	K	LH	M
N	Ñ	O	P	R
S	'	T	U	V
X	Y			

1. Jich mamti ich gio nach jich ñño'ki'ñ

Ɔhich u'uan ua'ñix. O'dam

A	B	BH	CH	D
DH	E	E	G	I
†	J	K	LH	M
N	Ñ	O	P	R
S	'	T	U	V
X	Y			

1. Jich mamti ich gio nach jich ñiño'kiñ

a	a'	a'	aa	aa
e	e'	e'	ee	ee
i	i'	i'	ii	ii
o	o'	o'	oo	oo
u	u'	u'	uu	uu
ø	ø'	ø'	ïï	ïï
ï	ï'	ï'	a'a	a'a
ïï	ïï	u'u	u'u	

2. Guch gi'kora' gio guch jaaduñ

U'uan na tu mattu'n nañ jir jaroi'

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

Guñ gi'kora'

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

Guñ gi'kora'

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

Añ ja'p ti':

Bia' iñ:

Mu maaxir añich:

Jir:

Gu jiñ gi'kora' jir:

3. Nach chu' kua'

U' uan nam mapka'n ki'n tibia' ap gu bhaidha', i'poñ gio sai'

 <p>TUTUK BHAB</p>	 <p>JULHIK</p>
 <p>TUKGIA'</p>	 <p>PAASUI'CH</p>
 <p>JOTKOX</p>	 <p>KO'KOLH</p>
 <p>JI'KOLH</p>	 <p>KABAIBHICH</p>
 <p>YUUBA'T</p>	 <p>UP CHI'ULH</p>
 <p>SONBIADAM</p>	 <p>KO'KOLH</p>
 <p>SONBIADAM</p>	 <p>PULHIX KO'KOLH</p>

3. Nach chu' kua'

U' uan nam mapka'n ki'n tibia' ap gu bhaidha', i'poñ gio sai'

 <p>TUTUK BHAB</p>	 <p>JULHIK</p>
 <p>TUKGIA'</p>	 <p>PAASUI'CH</p>
 <p>JOTKOX</p>	 <p>KO'KOLH</p>
 <p>JI'KOLH</p>	 <p>KABAIBHICH</p>
 <p>YUUBA'T</p>	 <p>UP CHI'ULH</p>
 <p>SONBIADAM</p>	 <p>KO'KOLH</p>
 <p>SONBIADAM</p>	 <p>PULHIX KO'KOLH</p>

4. Jiñ pue'mlo gio na tu' jai'ch

“Las Maravillas”

Zapata

Avenida Juárez

Avenida Revolución

Avenida Independencia

Avenida Hidalgo

Guerrero

Carranza

Morelos

Allende

U' uan na pai'x maati' i' na j' i' kim jimia' na pai' tum duduadhi' n̄

Ji' mad gi jam al'hi chuk nam ix chamam bix jumidh biak nach nach apkam fia' luk gi a' h na sin da' gi a' h. Da' gi a' h bhan ix maati' g na' ch u' ap buada na' n̄ ba' jiampik ix kakauk mukka, gi' ba' bhan ix maati' g nap tu' ap buada naup ar al'hi.

Da' gi a' h am mi' ta mak ki' k nam bhai' m am tanda' nam pai' gu' k gi ba' bak nam ta dadaadhi' d gi nanbatgad gi sekretaria n ata dadaadhi' d (SS), gi' kam majikam nam pai' am dadaadhi' d gin am ta jam. (IMSS) gi' kam nam pai' am dadaadhi' d gin am ta jam nam ta jam bui' n̄ gi gi' kam. (ISSSTE). Na pai' tam ni' d nam antir gi nam jumap audha mam ix bhai' chui' ka (DIF). Gi tumfi' g ix chukuu gi mejik ga' d (PEMEX) Gi' kam gi sundarux nam ich pal' buidh ya mejik (SEDENA) Gi' kam gi sundarux nam sudaichir tu nuuka' d (SEMAR) nau gi nam di' h ta jaan.

Mi' dhir, da' gi a' h ix bhai' g nam mi' daasimda' nam paichuk am baidha' mi' na pai' tam dadaadhi' d nau muchuu am agim, nap ba' jix k' ekka.

JIAM NAMHK

MÉXICO
GOBIERNO DE LA REPÚBLICA

U' UAN NA PAI' X MAAT' I' NA J' I' KIM JIMIA' NA PAI' TUM
DUDUADHI' N̄

NAÑ JAX CHII':

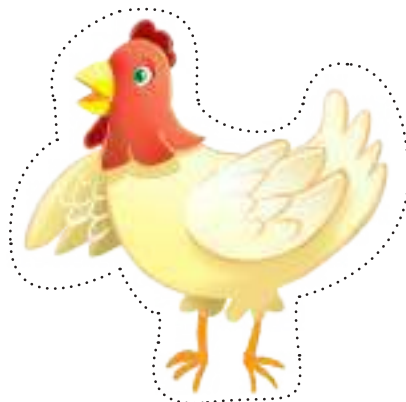
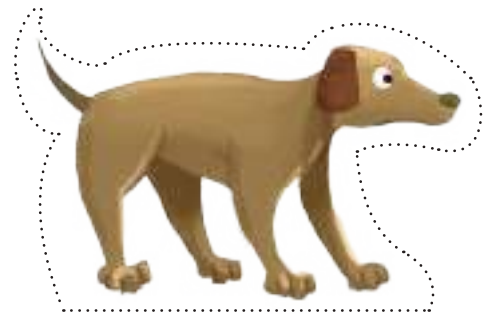
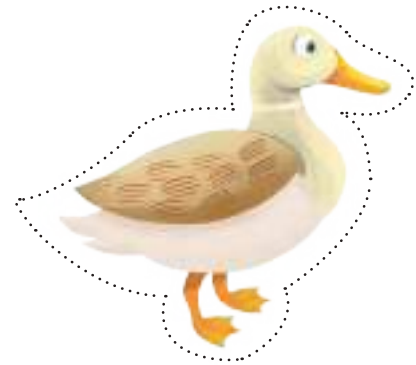
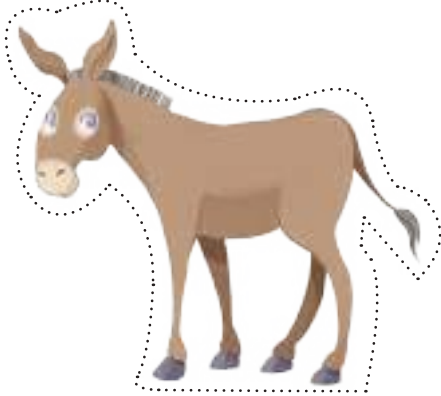
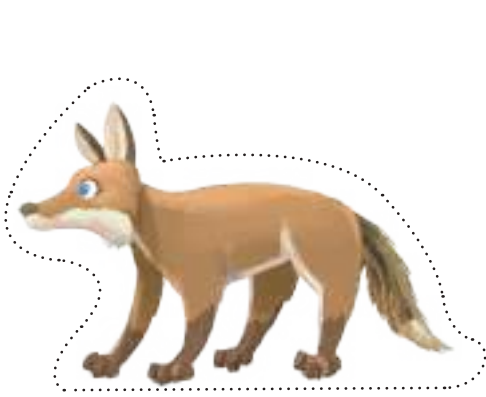
GI' AL' HII U' BI KAM KID GI' AL' HII CHICHIA' UDH KAM NAM BATANDIR MUI
JIMMI NAM BA' XITAM MAKAU A' BUD.
AN NA PAI' IX MAATI' G NAM MHT JHKIM AM SIXSIA.

U' uan na pai'x maati' i' na j' i' kim jimia' na pai' tum duduadhi' n̄

NAM PAI' A'GA NAM PAI' DHUK AM SIYA'				
SISSI DADAADHADAM	GI KAUGDA' NA JIAMPKI AM A'BUDDA'	JIKAM A'GIDH NA I'YA	JIKAM A'GIDH NA I'YA	NAP PAIDHUK AN SIYA'
NEUMOCÓCICA CONJUGADA	INFECCIONES POR NEUMOCOCCO	BIPID KAM GAUK KAM BIÑKADAM	BIPID KAM GAUK KAM BIÑKADAM	2 MASAD 4 MASAD 12 MASAD
INFLUENZA	INFLUENZA	BIPID KAM GAUK KAM MUJ DADADHDHADAM	BIPID KAM GAUK KAM	7 MASAD GAMIN GI JUKMIDH NABA PAI'AYA59 MASAD
SRP	SARAMPIÓN RUBEOLA Y PAROTIDITIS	BIPID KAM BIÑKADAM	BIPID KAM BIÑKADAM	1 JUMID 6 JUMID
SABIN	POLIOMELITIS			AMDIR JUMAI
SR	SARAMPIÓN			AMDIR JAI
JAI GI SISSI DADAADHADAM				

NAM PAI' A'GA NAM PAI' DHUK AM SIYA'				
SISSI DADAADHADAM	GI KAUGDA' NA JIAMPKI AM A'BUDDA'	JIKAM A'GIDH NA I'YA	JIKAM A'GIDH NA I'YA	NAP PAIDHUK AN SIYA'
BCG	TUBERCULOSIS	MAID JIM	MAID JIM	
HEPATITIS B	HEPATITIS B	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM	NAT SIN MAXIR NAT SIN MAXIR 2 MASAD 6 MASAD
PENTAVALENTE ACELULAR DP a+VP+HB	DIFTERIA, TOSFERINA, TETANOS, POLIOMELITIS E INFECCIONES POR <i>M. Influenzae b</i>	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM MAKAU KAM	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM MAKAU KAM	2 MASAD 4 MASAD 6 MASAD 18 MASAD
DPT	DIFTERIA, TOSFERINA Y TÉTANOS	BIÑKADAM	BIÑKADAM	4 JUUMID
ROTAVIRUS	DIARREA POR ROTAVIRUS	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM	BIPID KAM GAUK KAM BAIK KAM	2 MASAD 4 MASAD 6 MASAD

6. Tu'tpulk sapauk jiñ ki'amkam gio jai' puem'los
Titbia' ap nap danda' gio nap maakam mi chu daasa'dhi
ilhich sapok

O'DAM / AU'DAM
U'UAN GA'N GU ALHII O'DAM
MA'N OIDHA' JIM

Se imprimió por encargo de la Dirección General de Educación Indígena
a través de la Comisión Nacional de los Libros de Texto Gratuitos.

O'DAM / AU'DAM
U'UAN GA'N GU ALHII O'DAM
MA'N OIDHA' JIM

Se imprimió por encargo de
la Dirección General de Educación Indígena a través
de la Comisión Nacional de Libros de Texto Gratuitos,
en los talleres de Compañía Editorial Ultra, S. A. de C. V.,
con domicilio en Centeno número 162, local - 2,
Colonia Granjas Esmeralda, C. P. 09810, Ciudad de México,
en el mes de julio de 2020.
El tiraje fue de 1,643 ejemplares.

Se agradece a la Comisión Nacional de Derechos Humanos
y a la Cuarta Visitadora General,
Mtra. María Eréndira Cruzvillegas Fuentes,
por su colaboración para las ilustraciones de la primera página.

MODELO DE PRUEBA

EDUCACIÓN
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN PÚBLICA

1